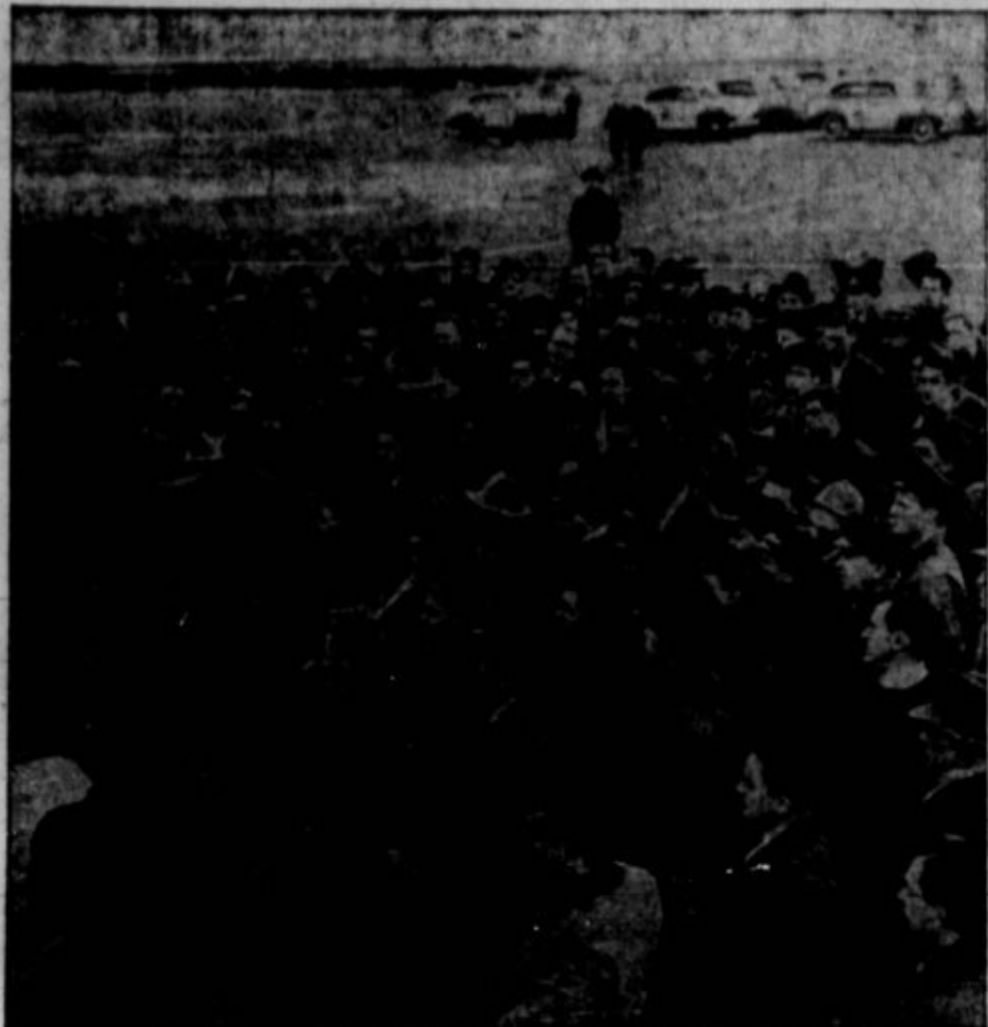

AMERIŠKI VOJAKI so po izpustitvi iz službe spoznali, da delavci ne žive v takem raju kot se ga jim je predstavljalo v od kapitalističnih interesov zasnovani propagandi proti unijam med vojno. Gornje je skupina veteranov na svojem nedavnem pohodu iz Chicago v Washington, kjer je zahtevala, da se veteranom dovoli osnovati družbo za prevažanje ljudi z avtotaksiji. Doslej je bil to v Chicagu monopol dveh takih prevoznih družb, ki pa sta obe pod eno in isto kontrolo in lastništvom. Župan Kelly je po dolgem cinčanju veteranom obljubil, da bodo licence dobili, četudi jim jih je prej mestni svet odrekel.

Zmeda po svetu dela velesilam veliko preglavic

Vprašanje zasedbe Mandžurije in Perzije. —
Spletke radi Trsta. — Problem prehrane. —
Kakšna naj bo bodoča Nemčija in Japonska?

Boj, ki ga je navidezno spravljal na svitlo Winston Churchill, je v resnici med kapitalističnim zapadom in sovjetsko Rusijo že stara stvar. Churchill v Fultonu ni prvič udaril po boljševizmu, kajti on in njegovi toriji so skupno z ameriški, francoski in japonski že tik po končani prvi vojni, in še celo prej, skušali vreti novi režim v Moskvi z oboroženo intervencijo.

Neposrečene nakane
Dasi so imeli takratni zavezniki na svoji strani carske belogardiste in jih zalagali z orožjem, je bilo po nekaj mesecih silovite borbe očitno, da je revolucija, zaznamovana v sovjetski zgodovini s 7. novembrom, zmaga in "beli" pa so se potem potepili po svetu, kolikor jih je sploh moglo uiti.

Drugi poskus je bil potem boljševiško Rusijo zaveziti s "sanitarnim kordonom", kar se je zapadnim silam posrečilo, a ne popolnoma. Ko je prišel na krnilo Italije Mussolini, je bil baš Churchill, ki mu je v svojem govoru v Italiji najbolj čestital, čes, da jo je orel anarhizma in komunizma in napravil v nji red toliko, da celo vlaki prihajajo ob času na postaje.

Tudi Hitlerju so zapadne sile pomagale iz enakega vzroka. In še danes jih je mnogo, ki se pridružajo nad Rooseveltom, čes, le čemu ni dovolil firerju prosto pot na vzhod, pa bi bila Rusija že davno razbita, namesto da moramo sedaj poslušati Churchilla, naj se zvežemo proti nji.

Dva ekonomska sistema v navzkrižju

Temeljni spor, ki ga je Churchill javno spravljal na dan, je pač ta, da se v njemu ne gre samo med dvema tekmujočima imperialističnima sistemoma, ampak tudi med kapitalizmom in socializacijo. Naj rečemo sistemu v USSR socializem, državni kapitalizem ali kar si že bode, dejstvo je, da ga kapitalistični svet ne mara in zato tudi toliko ruje proti njemu.

Ta borba se bo nadaljevala predno en ali drug sistem podleže, in v Moskvi so prepričani,

da ne bo njihov, ki bo klecnil. Menda samo zase enako mislijo tudi v kapitalističnih deželah in se tolažijo, da nekaj si bodo vendarle rešili in pa da svetovni ekonomski preobrat lahko še dolgo odlašajo.

Spornih zadev nešteto
Poleg splošnega svetovnega gospodarskega vprašanja imajo velesile na dnevnem redu polno drugih sporov.

Navidezno so malenkostni. A ker se tičejo ob enem splošnega socialnega vprašanja in pa ravnesja, so silovito važna. Na kratko, Churchill je s par besedami dejal, da je treba Rusiji zastaviti pot in to bo mogoče le, če postaneta Anglija in Zed. države skupna militaristična sila. Naši vladi ni po godu, ker Moskva toliko deluje, da postane bodoča Mandžurija ne kitajska temveč sovjetska ekonomska in politična enota. Državni tajnik Byrnes je — pravijo da na Trumanov - Churchillov pristisk — zahteval, da sovjetska armada Mandžurijo zapusti in pa da neha pleniti industrijo, ki (Nadaljevanje na 3. strani.)

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Korporacija General Motors, ki se ponaša, da je ena izmed glavnih v deželi in spada med najbogatejše, z žetvijo ogromnih profitov v času njenega obstoja, se je že v početku stavke obnašala kot da je njen glavni namen ne pobotanje z unijo ampak stavarje izstradati in unijo pa v dolgotrajnem izprtju delavcev diskreditirati ter jo končno uničiti ali saj toliko oslabiti, da ne bo več nevarna.

V stavki pri G. M., ki je trajala do datuma te številke lista že blizu štiri mesece, je direktno prizadetih kakih 175.000 delavcev, indirektno pa okrog 400.000. Naravno, da ako delavčeva družina nima skozi štiri mesece v tej veliki draginji nobenih dohodkov, in če se prihrankov ni bilo kar prida, zagata v težave, iz katerih se ni la-

ANGLEŠKO DELAVSTVO ZAVRNILO KLIC ZA BOJ PROTI SOVJ. UNIJI

Minuli teden je štirideset poslancev angleške delavske stranke skupno predlagalo, da naj zbornica obsodi Churchillov predlog za zvezo med imperijem Velike Britanije in Zed. državami proti Sovjetski uniji. Churchill je na shodu v Fultonu, Mo., ki mu je predsedoval naš predsednik Truman, namreč predlagal, da naj se anglosaške dežele združijo za "pobijanje komunizma", kar je ob enem povabilo v trejto svetovno vojno za obvarovanje kapitalističnega sistema in za zrušenje "komunizma", kakršnega zastopa USSR.

Proti Churchillovemu pozivu se je oglasil tudi ministrski predsednik avstralske vlade (laborit) Chifley z izjavo, da kar se Avstralije tiče, bo že sama govorila za Avstralijo brez Churchilla in njegovih torijev, kolikor jih še ima v Avstraliji.

Tednik "Tribune", ki je v Angliji smatran za enega najboljših urejanih delavskih (socialističnih) listov, je označil Churchillov govor v Fultonu za golo hinavščino. "To, kar Churchill sedaj počne, je poskus, da bi prodal Anglijo v sužnost kapitalistični Ameriki, pravi omenjeni list in ugotavlja, da vse kar ta staromodni torij (Churchill) hoče, je ohranitev Velike Britanije za kapitalizem in imperializem, pa magari s pomočjo zveze z najreakcionarnejšo kapitalistično deželo na svetu — Zed. državami.

"Privilegiji se mučijo," pravi "Tribune" v Londonu, "da se ohranijo na svojih mestih." In vprašuje, če se naj zgolj zaradi njih svet znova počene v vojno." Dejstvo je, da je Churchill pod okriljem naše vlade predlagal zvezo kapitalizma — seveda pod znamko anglosaške civilizacije — proti primitivni Rusiji. Tam njegove intrige poznajo.

Anglosaško delavstvo ve, da je Churchill mogočna osebnost, čeprav ga je temeljito porazilo. Sedaj ga je dvignil ameriški kapitalistični propagandni aparat obeh strank na tak pedestal, da se bi pokojni Roosevelt čutil, ako se bi mogel zbuditi.

Kar delavstvo po svetu želi je, da bo delavstvo v Angliji, ki je torija Churchilla v zadnjem volilnem boju zbil do tal, razumelo svoje poslanstvo in do kraja obračunalo s torijsko vnanjo politiko.

HRANA, NAMENJENA JUGOSLAVIJI GRČIJI IN ČESKI, DANA ITALIJI

Iz Washingtona je agencija Associated Press dne 4. marca poročala, da je UNRRA obrnila osem ladij, naložene s 56.000 ton žita, namenjeno gladnemu ljudstvu v pomoč Jugoslaviji, Grčiji in Čehoslovaki, v Italijo. Vzkrok, da se je te iadje obrnilo v italijansko smer je glasom pojasnila iz urada UNRRA pomanjkanje v Italiji, ki je tolikšno, da se lahko spremeni v pravo lakoto, če bi se odlagalo z izdatnejšo pomočjo.

Vrh tega je sedaj dovoljeno pošiljati v Italijo iz Amerike pakete v teži ne več kot 25 funtov. Prvih enajst funtov teže je carine prosto. Vsak posamezni osebi v Italiji se sme iz te dežele poslati po en tak paket na teden. Prvič po sklenitvi premirja z Italijo je sedaj dovoljeno pošiljati v teh paketih v Italijo tudi kavo.

Pisma iz Slovenije pričajo, da naši ljudje prejemaajo pakete od svojcev v Ameriki jako

redno in so jim v veliko oporo, kajti mnogih potrebin tam sploh za noben denar ne dobiš, ker jih ni na trgu. Zal, da ni še dovoljeno pošiljati tja pakete saj do 25 funtov teže, kakor v Italijo. Sedaj se sme enemu in istemu naslovljencu v Jugoslaviji poslati samo po en paket na teden do 11 funtov teže. Carine so proste, a morajo biti zaznamovani, da so dar.

Iz Pariza je bilo poročano, da dobe Francozi iz Zed. držav povprečno 150.000 paketov na mesec. Paketi so po 10 funtov teže in v njih so največ živila.

Ker je pomanjkanje v Evropi čezdalje občutnejše, je predsednik Truman povabil starega upravitelja reliefnih akcij v prejšnji vojni, bivšega predsednika Herberta Hooverja, da naj gre v Evropo in na lieu mesta študira problem prehrane prebivalstva.

Silno pomanjkanje živeža je tudi v Indiji. V nekaterih pro-

Militarizem bo še dolgo zajemal z največjo žlico

Z odpravo militarizma tudi po tej vojni ne bo nič, ker velika petorica o tem sploh ne govori več, izvzamemo pa iz nje lahko Francijo, kjer so bili veliki izdatki za oboroževanje vsled obubožanosti dežele v zbornici odbiti. Vendar pa ima tudi današnja Francija že precejšnjo armado in razmeroma jako mornarico.

Anglija, ki je obetala demobilizacijo kmalu izvesti, ima pod orožjem še nad štiri milijone dve sto tisoč mož. To število bo stopnjema znižala na 1.100.000 mož, seveda ako ne pride med tem do kakih težkih zapletljajev. V fiskalnem letu 1946-47 bo imela stroškov z armado, letalstvom in mornarico \$4.075.000.000, ali približno eno milijardo dolarjev več kot pa išče v Zed. državah posojila za pospešanje svoje trgovine in industrije.

Ministrski predsednik Attlee je na vprašanje v parlamentu poslanecem odgovoril, da bo Anglija svojo oboroženo silo znižala kolikor največ mogoče, s stališča varnosti dežele seveda, in dostavil, da bi se demobilizacija morda hitreje nadaljevala, toda sedaj situacija še ni takaka, da bi naglo razoroževanje mogli riskirati.

Tudi Zed. države imajo še več milijonov mož pod orožjem, dasi je moštvo armade, mornarice in letalstva že jako znižano.

V Evropi šteje naša armada še okrog 400.000 mož, 2.500.000 pa je bilo poslanih domov. Močne posadke imamo seveda na Japonskem, in precejšnje na Filipinih, na Kitajskem, na zasedenih otokih in v raznih drugih krajih.

Kolikšna je sovjetska oborožena sila, ni znano. Iz krogov "inteligentne službe" v Londonu in Washingtonu bi bilo soditi, da šteje sovjetska armada še kakih sedem milijonov mož, kar je morda pretirano. Kajti kot ameriški vojaki, hočejo tudi ruski domov, da prično civilno življenje znova.

Vse te velike armade, laboratoriji za vojne iznajdbe in izpopolnjevanja starih vojnih sredstev stanejo vse te dežele ogromno denarja, kar je ljudstvom v silno breme. Ampak dokler ne bo zaupnosti in ustaljenega ravnesja po svetu, ni pričakovati drugega kot nadaljevanje oboroževanja in izdatkov.

ZED. DRŽAVE IMELE L. 1945 NAJVIŠJE DOHODKE

Iz podatkov trgovskega departmanta je razvidno, da so znašali dohodki v tej deželi lansko leto \$160.700.000.000, ali več kot še kdaj.

vincah je tolikšno, da ljudje umirajo od glada. Zato je vlada v New Delhi izdala naredbo, da se ne sme pošiljati iz Indije v Anglijo nobenega živeža več, razen čaj.

valnemu odboru. To je pa kompanija odbila. Končno se je zgenilo mesto samo in dalo predsedniku Trumanu razumeti, da bi moral v tako kritičnih sporih on posredovati. Kajti škodo od dolgotrajne stavke nimajo samo najbolj prizadeti delavci, to je, stavarji, ampak vse mesto. Koliko to pomeni, dokazuje kompanija sama, ki pravi, da so stavarji izgubili samo na mezdah okrog 130 milijonov dolarjev.

Tak je torej naš toliko opevani "free enterprise". Tako svoboden je, da se lahko par industrialnih magnatov igra z usodo stotisočev. Taka je pač kapitalistična uredba s svojo demokracijo vred in drugače bo šele, kadar si delavstvo namesto sedanjega izvojuje industrialno demokracijo.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

"La Parola" v New Yorku se zgraža nad sovjetsko vlado, ker v komisiji velike četvorice, ki sestavlja mirovno pogodbo z Italijo, vztraja pri zahtevi za \$100.000.000 vojne odškodnine. Plačalo se naj bi jo v obliki strojev iz industrijskih obratov v severni Italiji: "La Parola" ugotavlja, da so ostale tri članice velike četvorice (Zed. države, Anglija in Francija) proti obremenitvi Italije z vojno odškodnino, ker bi jo to obubožalo toliko, da bi postala rak rana na telesu Evrope in vsega sveta. Ampak "La Parola" ima proti sovjetski zahtevi še en argument. Pravi, da ko so boljševiki leta 1917 izvedli revolucijo, so izjavili, da ker za obveznosti carske vlade oni niso odgovorni, jih ne priznajo in jih ne bodo plačali. Nato "La Parola" vprašuje: "Ako je ta argument držal za boljševiško Rusijo, čemu ne bi veljala enaka mera za današnjo Italijo? Mar je sedanja italijanska vlada odgovorna za Mussolinija in njegovo vojno?"

In svečano proglašajo, da kakor niso bili boljševiki krivi carizma in so radi tega zavrgli odgovornost za njegove opveznosti, tako nima Rusija sedaj pravice zahtevati vojne odškodnine od one Italije, ki je zavrgla Mussolinija in proglasila njegovo vojno za zločin. Ampak ta primera ne drži.

Boljševiška revolucija je pomedla s carizmom do temelja. V Italiji pa so "strmoglavili" le "dučea", a v ostalem pa je v nji ostal v veljavi v bistvu vsi stari sistem, kar je urednikom "La Parole" dobro znano. Dinastija je še na tronu, dasi je prav toliko kriva italijanske vojne proti zavezniškim kot je bil njen Leadra", pravi v izdaji svojega "dučea". Stari privilegiji še vedno jasejo na hrbtih obubožane italijanskega ljudstva kot so pod Mussolinijem in prej pod M. Oak napeljuje v vsem svojem urejanju omenjenega li-lji je sedaj bogatejša in politično vplivnejša kot je bila prej, in njihnega skoz in skoz dno je prišel Mussolini na krmi-diskreditiranega imperializma, lo. Boljševiki pa so vrgli cerkev, samo da se združeno udriha po ki je bila pod masko bogoslužja vnanji politiki Sovjetske unije le orodje carizma, in vrgli so in po njenem imperializmu. A plemstvo ter druge privilegirane priznava pa, da ima Sovjetska ne sloje. Italija pa v tej vojni v (Nadaljevanje na 2. strani.)

SPOREKI O DEMOKRACIJI BODO MORDA LE DOSEGLI ZRNJA

Sovjetska vlada je koncem minulega tedna protestirala proti ameriški vladi zaradi njenega kršenja dogovora velike trojice (med Stalinom, pokojnim Rooseveltom in Churchillom) glede Bolgarije.

Ameriška vlada ima v Zofiji svojega poslanika in pa krdele propagandistov, med njimi enega ameriškega Slovenca, ki je s svojo podtalno propagando napravil mnogo škode in zmešal pamet tudi par naprednim rojakom v tej deželi.

Gre se namreč za demokracijo v Bolgariji. Kar je seveda le pretveza, kajti diplomatska bitka med zavezniški je med zapadom in Rusijo, ali, kot so nedavno izjavili v Rimu, med kapitalizmom in moskovskim komunizmom.

V reviji "Novi čas", ki izhaja v Moskvi, ugotavlja člankar Boguslavski, da je sovjetska demokracija najpopolnejša na svetu. Torej bi s tega stališča bil tudi Tito v pravem, čeprav jugoslovanska ustava ni povsem točna kopija ustave Unije sovjetskih socialističnih republik.

Naravno, da tu in v Angliji ne verjamejo v demokracijo sovjetskega vzorca. Ameriško časopisje, ki ga kontroliraa "free enterprise", trdi, da tam svobode in demokracije sploh ni.

Ampak — ker je tudi v Jugoslaviji ni, kaj neki bi pisali o nji, če bi se dogajali v nji recimo sledeče stvari:

Pobijanja piketov, izprtja sto tisoče delavcev, sodne prepovedi, izgredi, vojaški protesti, razkrivanja grafta itd., itd.

Vrh tega je pri nas demokracično, da čikaški župan poljubljia roko kardinalu Strichu, in je demokracično, da vzlic prosperiteti tu in tam najdejo družino, ki si je vsled pomanjkanja skrajšala težko pot na Kalvarijo s plinom.

Zlobna igra magnatov G. M. z unijo in delavci

Korporacija General Motors, ki se ponaša, da je ena izmed glavnih v deželi in spada med najbogatejše, z žetvijo ogromnih profitov v času njenega obstoja, se je že v početku stavke obnašala kot da je njen glavni namen ne pobotanje z unijo ampak stavarje izstradati in unijo pa v dolgotrajnem izprtju delavcev diskreditirati ter jo končno uničiti ali saj toliko oslabiti, da ne bo več nevarna.

hko izmotati še dolgo potem ko delavce spet hodi redno na šit. Ampak se težje je, ko ni zaslužka in ne prihrankov, da se bi plačalo za hrano, stanarino in druge potreščine.

To je prva velika dolgotrajna stavka v tej deželi po vojni, v kateri je bilo treba organizirati za potrebne stavkarje in njihne družine stavkovni sklad, iz katerega se jih podpira. Ampak ni zadnja. Delavce in odbornike unij pa je izučila — ako jih je — kako brez moči so v stavkah pri vladnih odborih in merodajnih uradih, h katerim se zatekajo po oporo za pravično rešitev svojih zahtev.

Kaj briga direktorje G. M., ki se lahko koplejo v denarju, kako se godi stavkarjem! Še celo radujejo se, ko jih vidijo v

bedi in potrtošti, čes, prav vam je, saj ste si to sami nakopali! Pa naj vam zdaj unija pomaga, kateri ste zaupali in ji sledili!

S prvotno zahtevo unije za 30 centov poviška na uro ne bo nič: to je padlo v vodo, ko je Truman odločil za merilo zvišanja od 10c do 18½c na uro. Unija je vztrajala potem za 19c poviška in ob enem zahtevala razne druge koncesije tudi v svrhu zaščitenja unije, kar pa je družba odbila. Rekla je, da toliko in toliko da — 18½c na uro in ne več — in unija pa naj da to stavkarjem na glasovanje. To je unija odklonila in družbi predlagala, da ho vprašanje dala na referendum med pod pogojem, ako bo na glasovnici tudi določba, da se vse druge sporne točke da v rešitev posebnemu posred-

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Francisco Franco in njegov fašizem imata tu še zelo veliko prijateljev

Ko sta na pritisk Francije tudi ameriška vlada skupno s francosko naslovile španskemu ljudstvu apel, naj se iznebi Francovega režima — na miren način seveda, ter se ga nadomesti z začasno vlado, dokler se špansko ljudstvo z volitvami ne izreče, kakšno vlado si želi, je nastalo med pristaši klerofašizma v Zed. državah veliko ogorčenja. Tudi v Angliji jih je veliko, ki bi stokrat rajše, da Franco ostane kot pa da bi imela Španija dobiti spet tako levičarsko republikansko vlado, kakršno sta s svojo intervencijo strmoglavila Mussolini in Hitler ter posadila Franca v sedlo.

V svojem nedavnem ustoličenju za kardinala se je newyorški nadškof, sedaj kardinal Francis Spellman, vabilu Francovega ambasadorja pri sveti stolici na banket v počast novim kardinalom demonstrativno odzval in s tem pokazal, da njegove simpatije še prav tako s Francom in njegovim klerofašizmom kakor so bile. Iz Rima grede se je Spellman ustavil v Madridu, kamor je rad prihajal k Francu na obisk skozi vsa vojna leta.

Multimilijonar Joseph P. Kennedy, ki je bil pred nekaj leti ameriški poslanik pri angleški vladi, tudi rad poudarja, da nikar ne podpirati tokov, ki vodijo v "komunizem". S počitnic v Floridi je Kennedy dne 4. marca izjavil, da naj se Angliji posojilo, za katerega vpraša, čimprej odobri, toda ne kot posojilo, temveč naj se ji tiste milijarde podari, ako jo hočemo otepi pred — komunizmom. In zato tudi mu ni prav, ker se naša vlada vmešava v Španijo, da oslabi Franca, ko je on v boju proti "komunističnim" elementom vendar najbolj učinkovita sila!

Oglasil se je proti vmešavanju ameriške vlade v notranje zadeve Španije tudi vrhovni vitez Kolumbovih vitezov (supreme Knight of Knights of Columbus) John E. Swift. V protestu predsedniku Trumanu dne 7. marca izjavlja, da v imenu svoje organizacije ostro obsoja "brezpotrebno intervencijo" ter drezanje Zed. držav v Špansko situacijo.

V pismu predsedniku dokazuje, da so intervencijo proti Španiji "izposlovali komunisti v Franciji po navodilih iz Moskve". Izjavlja, da šest sto tisoč Kolumbovih vitezov odločno protestira proti povsem nepotrebnim pritiskom ameriške vlade na Španijo, "kajti zasnovani so bili od zunaj iz maščevanja proti Franciscu Francu radi njegovega smotrane, pogumnega, neomahljivega, triumfalnega delovanja proti komunističnim revolucionarjem..."

Nat o "vrhovni vitez" naštevajo zločinca komunizma proti civilizaciji, in pa divjanja komunistov, ki so tako grozovita celo med ženskami in otroci, da nimajo primere niti v "propadanah" o strahotah v drugi svetovni vojni.

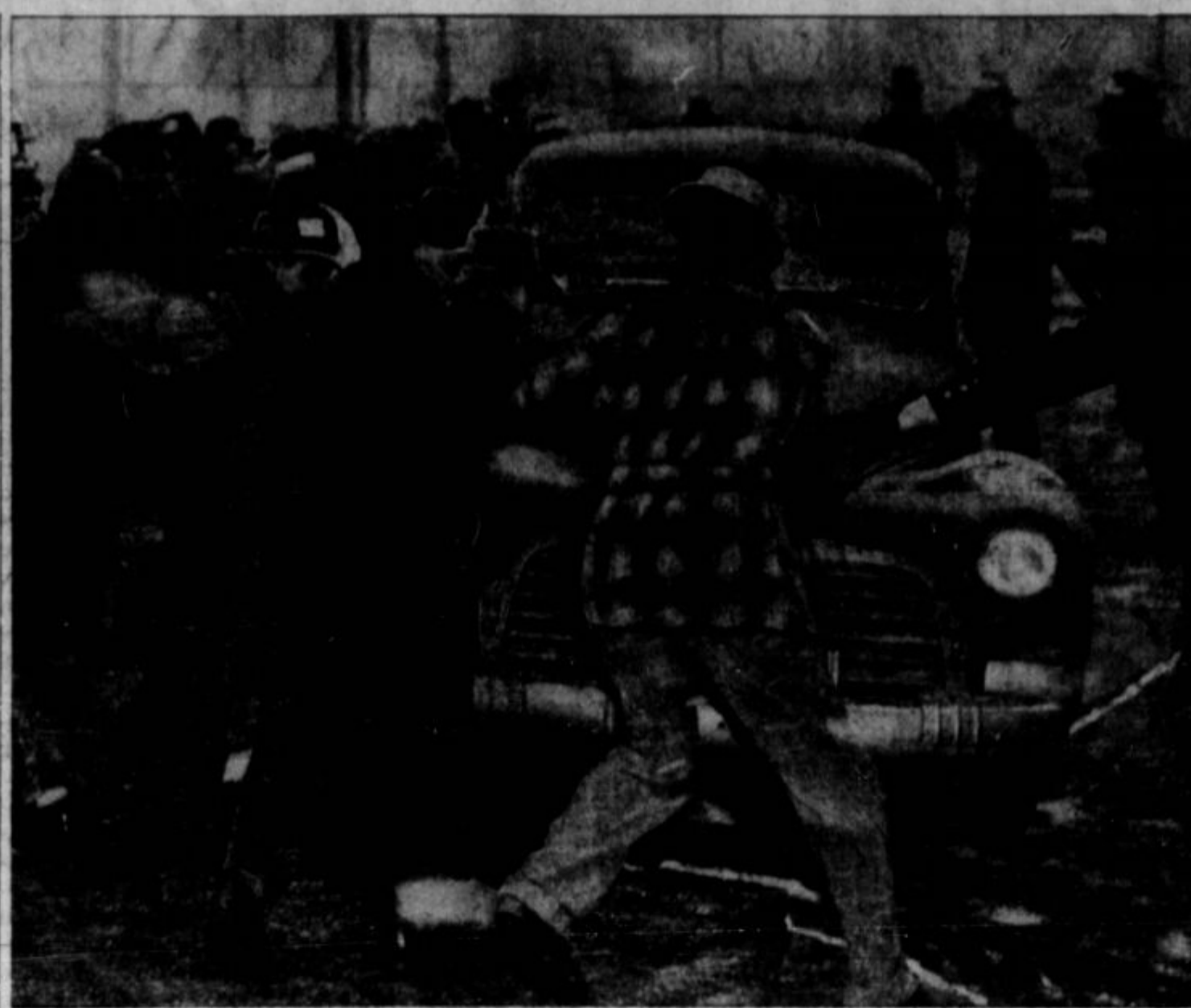
Torej nobene obsode proti zločinom fašizma in klerofašizma, nobene besede za demokracijo, kajti kdor je za Franca je neizogibno tudi za njegov fašizem.

Churchill še vedno verjame, da je napredku mogoče zastaviti pot

Winston Churchill, premier Velike Britanije med vojno in glavni vodja torijske stranke, je bil v prvih parlamentarnih volitvah po vojni v Angliji s svojo stranko vred na veliko presenečenje svetovne javnosti, silovito tepen. S pedestal, na katerem je stal med vojno, se je moral umakniti nasledniku iz delavske stranke, on pa je postal v zbornici "voditelj opozicije njegovega veličanstva". Prerokovali so, da so se ga toriji že naveličali in da si iščejo novega voditelja, ki bi v parlamentu branil njihove težnje in mlati po laboritih ter njihni vladi. Toda Churchill vzlic svoji starosti ni takega tipa, da bi mislil na pokoj. V zbornici in po shodih v Angliji je tudi po volitvah veliko govoril, ne da bi javnost dajala njegovim izjavam sedaj, ko je predstavnik poražene stranke, kako posebno važnost.

To pa se je spremenilo, ko je prišel na obisk v Ameriko. Rekli so, da potrebuje počitka in se naselil skoz nekaj tednov v Floridi, medtem pa se vozil na obiske v Washington in v druge kraje. Sestajal se je s Trumanom, državnim tajnikom Byrnesom in z drugimi takimi, ki imajo besedo v visokih, odločujočih krogih. "Nekaj se kuha," so ugibali reporterji v Washingtonu. Senzacija se obeta.

Priprave zanj so bile že dolgo v teku. Najprvo se je odvrglo pozornost narodov (namreč da naj posebna komisija preišče nasilno angleško intervencijo v Indoneziji in da naj se pogleda tudi kaj se godi za kulisami v Grčiji) s senzacionalnim razkritjem sovjetske špijonaže v Kanadi, kjer si je prizadevala dobiti skrivnosti produciranja atomskih bomb. Potem čezdalje več zahtev raznih poljskih in drugih organizacij za intervencijo proti Rusiji, ker tlačijo male narode in dežele. Sledil je senator Vandenberg z zelo oglasanim govorom na naslov Rusije, za njim je še bolj na dolgo in široko podvzel državni tajnik Byrnes, iz kardinalskega kolegija v Rimu so prihajali kliči proti komunizmu, oglasil se je Franco v Španiji, da naj mu bo krščanski in kapitalistični svet raje hvaležen, ker je Španijo otel komunistične nevarnosti in s tem Rusiji preprečil prihod preko nje do Atlantika in Sredozemskega morja, in skozi vse tiste dni pa se je sušljalo, da bo Churchillov govor v malem mestecu Fulton v Missouriju nekaj izrednega, zgodovinskega, svetovno važnega. In predstavil ga bo sam

PIKETI V STAVKAH in stavkarji v splošnem se malo zanimajo za Churchillove intrige in za spletke naših diplomatov proti Rusiji ali komur že si bode, ker imajo borbe že sedaj dovolj na svojih plečih. Gornje je slika iz nedavne stavke delavcev Western Electric v Kearneyju, N. J. Stavkarji so se lotili avto prevrniti, a policaji kajpada jim skušajo namero preprečiti. Mnogo stavkarjev je bilo aretiranih, še več pa pretepenih, kajti policaj v smislu zakona te sme udariti, ti pa kaljš' red in mir, ako se braniš in si nato še obsojen radi tega.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Kristanove "Povesti in črtice"

Koliko revnejša bi bila naša slovenska, predvsem naša ameriška slovenska njiva, ako bi ne imeli na njej neumornega, vsestransko talentiranega kulturnega delavca v osebi Etbina Kristana. Ozrmo se le na njegove literarne sadove. Ko se bodo ti zbrali, bo to lepa zbirka ter za slovensko književnost velika, pomembna pridobitev!

Šest njegovih stvaritev je v mehko vezanem snopiču, ki ga je založila in izdala Prosvetna matica. In urednik je izrazil željo, da bi jaz napisala oceno. Pa se skoro ne upam. Kajti Kristan je pisatelj, je mojster v tej stroki. Zato bi njegovo delo smeli oceniti edinole strokovnjak — kar pa jaz bogme nisem.

To bode za uvod... "Zorka", iz borbenega življenja naših bratov in sester onkraj morja zajeta povest, je izšla v tej zbirki prvič. "Sleci in obleci", "Nevidni most", "Jad-viga", "Nevesta iz starega kraja", "Plača za dobroto" so pa bile natisnjene že v Cankarjevem glasniku.

Za pozorišče "Zorki" si je pisatelj izbral majhno podeželsko mesto, po vsem videzu nekje na Gorenjskem. Morda je imel v mislih Radovljico, le da jo je iz tehničnih vzrokov prekrstil v Marušico. Seznanja nas z Zorko, s Tinotom in Jankom — vsi trije mladi, krepki tipi, iz kakršnih se je zasnovala hrbenica parti-zanske vojske. Nastopajo pa še drugi tipi, kakor Zorkin oče, ki

predsednik Truman, ki je baje Churchillov govor prečital še v Washingtonu, predno sta se podala v Fulton.

Vsa radio omrežja so oglašala, da bo dne 5. marca ob tej in tej uri govoril Churchill in njegov glas da bo raznešen po vsem svetu.

V uvodu je Churchill dejal, da ne zastopa nikogar razen sebe. To je bil videz. Ampak če te predstavi predsednik Zed. držav in predseduje tvojemu shodu, in če si predstavnik torijske stranke, čeprav je bila poražena, in ako nova vlada v Londonu nadaljuje v bistvu enako vnanjo politiko kot jo je prejšnja vlada, potem je razumljivo, čemu je Churchillov govor dobil toliko pozornosti kot jo je.

Stari torij, mojster v oratorstvu in zlaganju besed, je enostavno predlagal trajno zvezo med Zed. državami in imperijem Velike Britanije, združenje njune oborožene sile in skupno lastovanje njunih vojnih baz po vsem svetu. Le taka kombinacija bi po njegovem mnenju zlahka zaustavila epspanzijo Sovjetske unije in njenega komunizma; le taka sila bi bila zmorna uspešno nastopiti na prste "peti koloni", ki jo po Churchillovem reku tvorijo komunistične stranke po vsem svetu. In le taka zveza bi ohranila anglosaški rasi nadvlado nad svetom. Sovjetska unija bi postala spet zajeta v "sanitarnem kordonu", ali pa se ji dogodi še kaj hujšega, kajti proti združenim anglosaški sili in našim atomskim bombam bi bila brez moči.

Churchill je imel v vsem svojem govoru v mislih boj proti Rusiji in njenemu ekonomskemu sistemu. In pa zaščito starega britanskega imperija, ki ga Anglija sama ne more več braniti.

Pozabil pa je, da ljudstva v kolonijah niso več to kot so bila, in da je bila torijska stranka prvič od kar obstoja poražena v svoji lastni deželi, v kateri je toliko let odločevala po mili volji. Churchillov govor je bil res "senzacija" in to je bilo približno vse. Razvoj pa bo šel dalje, ne v prošlost, v katero zre Churchill.

kaže vse potrebne lastnosti za dobrega terenca, a mora kot talec pasti že med prvimi žrtvami. Kajti ni Marušica ni brez izdajalske kače. Upodobil jo je v osebi Plazeta, ki mu je pamet pravila, "da smo dovolj žrtvovali za neke ideale, a poslej moramo misliti nase..." In Plaze je mislil nase ter delal zase: ova-jal je svoje brate ter spravljal Judezeve groše — dokler ga ni zadela zaslužena kazen.

Kakor najbrž povsod — vključivši Ameriko — je bila i v Marušici peščica ljudi, ki so do zadnjega "trdno verjeli, da bo Hitler 'osvobodil' kmete in delavce..." In dobilo se je seveda tudi takih, ki se jim je zdelo "vsako upiranje nemogoče in ne kaže nič drugega, kot potrpeti in čakati..."

To povest je spisal še v času, ko se zadnja vojna vihra ni še izbesnela in so obzorje slovenske zemlje obsevali plameni gorečih vasi. Zato so tem večjega poudarka vredne prerokse besede, ki jih je z neomahljivo vero v srcu mirno polagal na Tine-tov jezik: "Niti trenotek ne dvomim, da bi nas svastičarji naj-rajši od prvega do zadnjega po-kočali in če bi bilo mogoče, bi to tudi izvršili..." Morda se bo nekaj časa res zdelo, da so uspe-li. Ampak tisti hip, ko bodo mislili, da so dosegli svoj cilj, bodo vsi njihovi načrti pokvar-jeni, zakaj takrat se bo dvig-nilo vse, kar je med nami zdra-vega in pleve se bodo razpršile... Takrat postanejo Slovenci resničen narod in bodo začeli sa-mi pisati svojo novo zgodovino."

V črni temi skozi nešteto smrtnih nevarnosti je Mileno pripeljal na drugi breg, na varno, da bo pomagala dobri stvari. In je pomagala. "Bila si nezrelo punce, ko se je pričelo, sedaj pa imaš izkušnje neskončnih stole-tij..."

Po težkih bojih poražena srbska vojska se je morala umak-niti v Albanijo. Izdali so v ta namen "navodila..." "Zenske ne morejo z vojsko. Brez tega ogromna." Brez! — Koliko krvavih ran je obveza-la... življenj rešila! In sedaj je breme..."

Kmalu jo najdemo, ko ogleduje truplo mladeniča, ki je umrl tako naglo, da mu smrt ni utegnila izbrisati smehljaja na obrazu. Prišla ji je misel, ki se je je zamaž opetala...

Ves ta prizor je tako krasno izpeljan, da ga bo čitatelj pre-bral ne enkrat, ampak večkrat. Skratka, srbska vojska je do-bila enega vojaka več. Prijelo se ga je ime "golobradec"... Navkljub vseh resni vsebini se semintja zaiskri nekaj zdravega, neprisiljenega humora, in hu-moristično se povest: tudi za-ključuje.

Za danes bode to dovolj, pri-hodnji teden pa nadaljujem.

Povest se z Zorko začneja in z njo tudi zaključuje. Kot študentka medicine je našla kaj hi-tro primerne dela za partizan-skimi vrstami, kamor je pribe-žala po očetovi smrti — ko je i Plazetu prekržala vse nadaljne črne nakane...

Povest "Sleci — obleci" sega v zadnjo, to je — prvo svetovno vojno. Uvodoma nam prav na kratko, a točno opiše težko oz-račje, polno zlih slutenj: vojna bo... Vojna? "Zakaj? Čemu? Saj ni nikakršnega vzroka..." Vzroki pa so se bili že davno nabirali in nemara jih je bilo nekaterim očem pretežno opa-ziti, ker jih je bilo preveč..."

A treba je bilo le sarajevske-ga strela, in "vojni bog se je re-žal: "Sedaj imate vzrok, ki ga lahko čitajo tudi nepismeni lju-dje..." Mogočni gospodje so razumeli vojnega boga..."

Odmev strela je zaslišala tudi v Kotoru bivajoča Srbkinja Mi-lena in se takoj odpravila v svo-jo rojstno deželo. "Vsak birič bo velik gospod... Kadar se lju-de dem zdi, da so najmočnejši, so pogostoma najslabotnejši; vse znajo premagati, le svojih na-gonov ne." Zato beži in se phek Dubrovnika in Sarajeva srečno prebije do vasi blizu meje, ki jo tvori reka. A Milena si je za-pomnila naslov zanesljivega čol-narja, ki pa so mu pobrali vse čolne, vse — razen enega skrb-no skritega, in pa filozofije, v težkih preizkušnjah stokrat pre-kaljane filozofije — te tudi mu niso mogli vzeti. "Vsak človek ima kakšno nalogo v življenju... moja je za enkrat ta, da po-magam dobrim ljudem na var-no, kjer bodo lahko storili kaj dobrega. Zato varujem svoje življenje..."

V črni temi skozi nešteto smrtnih nevarnosti je Mileno pripeljal na drugi breg, na varno, da bo pomagala dobri stvari. In je pomagala. "Bila si nezrelo punce, ko se je pričelo, sedaj pa imaš izkušnje neskončnih stole-tij..."

Po težkih bojih poražena srbska vojska se je morala umak-niti v Albanijo. Izdali so v ta namen "navodila..." "Zenske ne morejo z vojsko. Brez tega ogromna." Brez! — Koliko krvavih ran je obveza-la... življenj rešila! In sedaj je breme..."

Kmalu jo najdemo, ko ogleduje truplo mladeniča, ki je umrl tako naglo, da mu smrt ni utegnila izbrisati smehljaja na obrazu. Prišla ji je misel, ki se je je zamaž opetala...

Ves ta prizor je tako krasno izpeljan, da ga bo čitatelj pre-bral ne enkrat, ampak večkrat. Skratka, srbska vojska je do-bila enega vojaka več. Prijelo se ga je ime "golobradec"... Navkljub vseh resni vsebini se semintja zaiskri nekaj zdravega, neprisiljenega humora, in hu-moristično se povest: tudi za-ključuje.

Za danes bode to dovolj, pri-hodnji teden pa nadaljujem.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

unija na svoji strani in spornih deželah maso, ali pa si jo pridobiva, dočim je angleška politika brez zaslonbe med koloni-jalnim ljudstvom. Kako neki bi jo tudi imela? Saj je v svojem imperializmu vsikdar in vsepo-vod podpirala samo plemstvo, bogataše in absolutistične gla-varje, ljudstvo pa ji je v tistih krajih prišlo na misel šele ko se je začel britanski kolonialni im-perij krhati. Zato pa demokrati pri New Leadru s podpiranjem "manjšega zla" (nagnitega an-glosaškega imperializma) ne de-lajo demokraciji kaj prida us-luge. Zatirane, brezpravne ma-se se pač nagibajo k Moskvi, in kar se obrača tja, naj se zatre, seveda pod masko demokracije z nedemokratsko oboroženo silo anglosaškega imperializma.

Nadškof Francis Spellman iz New Yorka, ki se je nedavno vr-nil iz Rima s kardinalskim klobukom, je množici dejal, da je proti vsem "totalitarnim" reži-mom, a imenoval je samo Ru-sijo, dočim je dober teden prej bil na banketu pri poslaniku Francove totalitarne fašistične Španije in par dni na to pa na obisku pri fašističnih ministrih v Madridu. Spellman je v po-dporo klerikalizmu v Španiji, v Argentini, na Portugalskem in prej v Avtriji in drugje že veli-ko storil, a vendar ga zapeljava verska masa časti in pokleka pred njim, da jo blagoslovlja, ker se ne zaveda, da ta božji na-mestnik služi takim, kakršne je Kristus s korobačem izganjal iz templja.

Norman Thomas pravi v član-ku o angleškem delavstvu in In-diji, da morajo čestokrat plače-vati za zmote in grehe kakega umirajočega sistema ne tisti, ki so jih krivi, ampak povsem ne-dolžni ljudje. Ta tragedija je glede problemov Indije doletela današnje delavsko vlado in nje-no stranko v Angliji. Toda če hočeta Attlee in Bevin indijsko vprašanje rešiti v duhu resho-lucij njune stranke, bodo grehi odpravljani, čeprav jih indijsko ljudstvo Angliji ne bo nikdar odpustilo. Ako pa bosta le pre-več nadaljevala po potih stare torijske vnanje politike, bosta zamudila redko priložnost in se v obeh zgodovini in pravičnosti tudi ona dva diskreditirala. Ob-ljubljata, da se to ne bo zgodilo. V Indiji pa so skeptični in za-htevajo, da se požurita, ali pa bosta imela opravka s tolikim uporom, kakršnega proti an-gleški nadvladi tam še ni bilo.

V Columbusu, O., se je minu-li teden vršil zbor protestant-skih cerkva v Zed. državah. Združene so za skupne akcije v "The Federal Council of Chur-ches of Christ in America". Glavni govornik ob otvoritvi je bil predsednik Truman, ki med bigoti ni kaj spoštovan, ker igra ob prostem času poker in pije žgane pijače in pa tudi cerkve-njak ni. V tem oziru je bil po-kojni Roosevelt spretnější. Ven-dar, Truman je na zboru prote-stantskih svečnikov in lajkov govoril s stališča starodavnega pregovora, da kadar si v Rimu, bodi Rimljan. Tu je bil za vse sorte mirovne geste, dan prej pa za Churchillove bojne nabi-nacije.

Atomska bomba je človeštvu sedaj najbolj nevarna iznajdba in koncil protestantskih cerkva, ki je omenjen v gornji notici, je sklenil, da se naj jo prepove za bojno sredstvo v vojnah, kakor se je v minuli vojni prepoveda-lo strupene pline. A mnogi pro-Testantski pastori in škofje so s sklepom konference v Colum-busu nezadovoljni. "Čemu ne rajše prepovedati vojne, name-sto atomske bombe? in to njih-no vprašanje je zares najbolj na mestu. Čemu prepovedovati, da me ne smejo ubiti s strupenim plinom, ali z atomskimi bomba-mi, dočim me na stare vojne na-čine smejo spraviti ob življe-nje?"

Spomin je pozabljivosti naj-bolj podvržena stvar. In tako ljudje ne vedo, da so po prvi svetovni vojni na iniciativo ta-kratnega ameriškega državnega tajnika Kellogga vse dežele pri-stale na predlog, da jim vojna ne bo sredstvo v izvrševanju njihne politike. Vse tisto besede-dilo je bilo svečano podpisano

— a kaj je zaleglo? Za vojne so vzroki! Odpravi se naj jih, pa ne bo več nevarnosti pred nji-mi.

"Chicago Tribune" z dne 7. marca je poročala, "da se v at-mosferi največje tajnosti vrše posvetovanja med častniki ge-neralnega štaba Zed. držav in Velike Britanije." Merodajni funkcionarji so jih hoteli ohrani-ti v tako neprodni tajnosti, da imajo vse sestanke zastraže-ne. In vrše se — glasom istega vira — veste koliko časa? Že nad šest mesecev! Torej se ni-smo motili, ko smo v tem listu neprestano poudarjali, da ne verjeti zavajalnim propagan-dam, ki mečeje masam z razni-mi gesli in obljubami le pesek v oči.

"Chicago Sun" z dne 7. mar-ca poroča, kako se je v Chicagu in širom te dežele mahoma raz-nesla govorica, da so vsi odpu-sti vojakov iz armade ali mor-narice preklicani in temu so sle-dila sušljanja, da je nova vojna na pragu, ali pa, da je že v te-ku. Isti list pravi, da so ljudje v tem razburjenju držali v za-poslenosti vse telefone ome-njenega lista, seveda vsi s spr-ševanjem, da-li je kaj resnice na tem kar so slisali.

George Bernard Shaw, stari satirik irskega rodu, je Church-illov govor v Fultonu, Mo., oz-načil za vojno napoved Sovjet-ski uniji. V resnici traja med takozvano zapadno demokracijo in boljševizmom neprenehoma — v eni ali drugi obliki — vse-skozi od 7. novembra 1917 da-lje.

Mehmet Munir Ertegun, ki je bil turški poslanik pri naši vladi v Washingtonu, bo kmalu na svojem domu in sprejet s sve-čanostmi, ki imajo bolj milita-rističen kot dostojanstveni po-grebnik sprejem. Kajti Mehmet je v svoji službi v Washingtonu umrl je novembra 1944. Dne 21. marca odpelje njegovo truplo v Istanbul (Carigrad) ameriška oklopnjaka "Missouri", ki je smatrana za simbol naše zmage. Kajti na nji so pooblašenci ja-ponskega cesarja lani podpisali pred očmi našega vrhovnega po-veljnika na Pacifiku generala MacArthurja izjavo, da Japon-ska kapitulira. Star običaj je, da vlade vračajo trupla umrlih po-slanikov, ako jih je treba voziti po morju, v križarkah. To je prvič, ko ga pošlje ameriška vlada v svoji najslaviteljsi oklop-njaki. Ob enem pojasnuje, da stvar "nima političnega pome-na". V Moskvi ravno tako, kot v Washingtonu in Londonu pa vedo, da ga ima. Kajti besede so v diplomaciji često uporabljene le za zakrivanje laži, ali pa za olepšavo. Kaj so nameni, in kaj dejanja, je pa drugo vprašanje.

Avstralija Angliji z živčevim veliko pomaga

Avstralija bo letos poslala Angliji okrog milijon ton živeza, lani pa ga ji je poslala 700.000 ton.

Poleg drugega ji bo letos po-slala za okrog 4.000.000 pre-zerviranega sočiva in zelenjave.

Tole mi ne gre v glavo?

Ker so visoki uradniki v na-šem državnem departmentu ta-ko odločni v zahtevanju demo-kracije v Bolgariji, zakaj so ta-ko mlačni za odpravo fašizma in za demokratiziranje Španije, to mi nikakor ne gre v glavo!

PRIPOVEDNI DEL

VILKO IVANUŠA:

VRNITEV

(Konec.)

— Upajmo, da bo bolje, je rekel.

— Bolje? ... Kako bolje ... odkod?

Ni več tistega "bolje" ... Z njegovo smrtjo je umrlo. Prokletstvo je leglo na nju z njegovo smrtjo. Tisto malo, kar sva imela, je propadlo. Jeseni so nam odpeljali zadnjo kravo iz hleva. Davek jo je vzel. In zdaj je še slabše. Pravijo, da je kriza. Vrag, a ne kriza. Pri siromaku je vedno kriza, gospoda pa je sita.

— Hm ... je pokimal tujec zamišljeno.

— Če bi naš Jožek živel, bi vsega tega ne bilo.

— Eh, je ponovil stari, če bi bil Jožek živ ...

In zopet molk.

Starka kakor da je zlezla nekam v samo sebe. Njen obraz je imel trd izraz. V kotu je tiho brlela rdeča lučka pred razpelom.

Tujec pretrga mučno tišino:

— Čujta me! ... Sprejela sta me pod streho. Zavarovala sta me pred burjo. Hočem vama pomagati. Evo, stotak za prenočišče!

Starca sta osuplo gledala tujca. Na obrazih jima je trepetala negotovost, če je to res in če se morda tujec ne šali.

Ali tujec je izvelkel denarnico. Vzel je stotak in jima ga dal.

— Prosim ...

Starka je iztegnila svoje kosčene roke in poželjivo vrtela bankovec v rokah.

— Hvala, se je toplo zahvalil stari.

— Da, hvala, je zahropila starka.

— Ze prav, ze prav! Vidva ne vesta, kako sem vesel, da vama lahko pomagam, je rekel tujec.

Stara sta molčala in gledala bankovec.

— A zdaj prosim, če lahko ležem. Truden sem. Zjutraj moram naprej.

— Lezite, je rekel stari. Lahko noč!

— Lahko noč!

II.

Globoka noč.

Zunaj tuli veter, a v koči ljudje spe. Samo mačka je budna in njene zelene oči se svetijo kakor mali fosforni reflektorji.

In še nekdo ne spi: Starka.

— Stotak ... in še jih ima ... šumeli so ...

Njene misli sekajo možgane kakor bliski. V možganih vre.

— Davek ... krava ... in tisti travnik ... In Rusija ...

Starka se priplazi k starčevi postelji.

— Martin ...

— Martin!

— Hm?

— Tiho!

— Kaj je?

— Tiho vstani in pridi v drugo sobo.

V drugi sobi je strašen mrz. Martin drgeta. Jalža pa ne čuti mraza. Ona drgeta od razburjenja.

— Poslušaj, Martin! Tujec ima denar, a midva ga nimava. Zakaj ga nimava? Nič nimava, ne denarja, ne krave, ne travnika ... tudi sira nimava ... Vzemimo sekuro ... in ... in udari, Martin! ... Stotaki ... mnogo jih je ...

Martin je izbulil oči. Groza ga stresla.

— Si znorela, Jalža? ... Ubili človeka ... radi denarja? ... Za božjo voljo? ... Kaj ... kaj misliš?

— Znorela ...? Haha ... Denarja potrebujeva, a on ga ima. In zakaj bi se naj baš on vrnil domov z denarjem, ko ga pa midva tako potrebujeva?

— Jalža, pomisli! On se vrača domov, po petnajstih letih. Vrača se k svojim starim, ki ga čakata kakor sva midva čakala svojega Jožeka ... čakala, dokler ni prišla tista brzjavka ...

— ... svojega Jožeka, da ... je ponavljala Jalža kakor v blodnji.

— In že radi njiju dveh tega ne smeva narediti!

— Radi njiju dveh?

— Da, radi njegovih staršev!

— Radi njih. Prokleta! Kaj so oni meni in tebi? ... Tudi moj sin je mrtev. Ni ga ... In kdo zato kaj porajta?

— Jalža ...

— Da, ni ga! ... Povej, komu sva se smilila? ... Vzemimo sekuro in udari — bojazljivec stari! In glej, da ne bodo stotaki krvavi!

— Jalža, za božjo voljo ...

— Marš! ... Oči so se starki divje zasvetile. — Marš! Udari! Starec se je razburil.

— Ne morem, Jalža Ne morem, ne morem!

— Ne moreš? ... Veš kaj? Danes je pust. Stefanova krčma v vasi je odprta. Tam je zabava, veselica! Pojdi, napij se! ... Tedaj boš lahko!

— Za božjo voljo, Jalža! Znorela si!

— Ah kaj! Pojdi, kakor pravim. Če ne, bom sama ...

— ???

— Pojdi ... čakam!

— Hm ... Dobro! Grem!

Starec si oddahne. Ogrne plašč in se tiho splazi v burjo in izgine v noč.

III.

Burja kakor bi pojenjala, ali je pa Martin ni čutil. V ušesih mu je neprestano bučalo: Napij se! Udari! Sekira! Stotaki! ...

V daljavi, skozi snežno meglo je zagledal razsvetljena okna krčme. Bledela so rumenkasto, motno in trudno.

Stefanova krčma

Vstopil je.

— Dober večer!

— Zdravo Martin, zdravo-o-o ...!

Petrolejka se je kadila.

— Eh, ti ...

In starega Martina so sprejeli izžeti obrazi, znojne žuljaste roke, pijani pogledi, velike besede. S težkim zadahom vina in tobaka se je mešal prah in vonj človeškega znoja. Videl je pijane sovščane s povešenimi brki. Nekačim je slina obvisela na ustnicah, ko so govorili. Fantje so bili vročični, pili so, kričali in kleli. Dekleta so plesala in oči so se jim nenavadno svetile. Vse skupaj se je vrtelo, plesalo, pilo, klelo, ljubilo ... se ščipalo, kakor v neki blodnji.

Martinu se je zdelo, da so vsi znoreli: Jalža, vaščani. Stefan in on sam ... In zamrmral je sam pri sebi:

— Sem, kakor bi znorel. Ali morda nisem?

Bas je bučal, mrmral, godrnjal, tamburice so cvilele.

— Puf, je pljunil Martin. — Hej, Stefan! Liter vina!

— O, Martin glej no! Ti si?

— Da, je odgovoril Martin kakor v meglo.

— Vemo, danes si pa res gospod, pravi gospod!

— Kaj čenčaš, norec, je zagodrnjal Martin.

— Kaj boš tajil! Cestitam, čestitam!

— Kaj si pijan, se je čudil Martin. — Kaj čestitaš?

— Hu, glej ga, modrijana, kako se dela neumnega!

— ... Neumnega?

— Glejte, ljudje, našega Martina, je rekel krčmar Stefan. Za norca bi nas rad imel. Prišel je, da se od veselja napije, in da nas potegne. No, prav ima: danes je pust! Haha ...

— Kaj govoriš, se je vedno bolj čudil Martin in ni vedel, kaj bi.

— Ne uganjaj komedij, ga je potrkal krčmar Stefan po ramu. Zaman je. Mi že vemo!

— Vi veste ...? — je prebledel Martin.

— Gotovo! Saj je bil Joža prej pri nas, potem pa je šel domov k vama. In da bi ti bedak tega ne vedel, hahaha!

— Joža? je vprašal ves začuden Martin.

— Kaj kdo ... hahaha ... tvoj sin Joža, vendar ... hahaha ...

— Moj Joža?

— Hahaha ... so se smejali vsi vprek.

— Kateri Joža, je vprašal z izbuljenimi očmi Martin.

— Kateri Joža ... hahaha ... Tvoj vendar. Tvoj Joža iz Rusije, je zmagoslavno pripomnil krčmar Stefan.

Martinu se je stemnilo pred očmi.

— Moj Joža?

— Da, tvoj, je potrdil krčmar Stefan.

Martin je planil pokoncu, da se je prevrnila miza.

— Sin ... je kričnil in zbežal v noč.

— Hahaha ... je orilo za njim. A tam iz žlahtne steklenice je klokotalo še bolj žlahtno vino.

Črno vino.

Kakor kri ...

IV.

Burja je utihnula.

Martinu je tek pot s čela. Gazil je sneg, ki je segal do kol in ni čutil utrujenosti. Hitel je na vso moč, samo da pride čim prej domov.

— Rusija ... Petnajst let ... Stotak! ... Jalža ... sekira ... moj sin ... vse to je vršalo po možganih in šumelo po ušesih — Moj sin, moj sin ...

Cela večnost se mu je zdelala pot do doma. Skozi okno je videl trepetanje rdeče lučke pred razpelom.

— Jalža, Jalža, je kričnil ves zahrpel. — Naš Jožek ... in zletel je v sobo. Strašen nemir mu je stiskal srce.

— No, prišel si? Ravno prav ... se je smehljala starka.

— Da ... Poslušaj Jalža ...

— Nič ne govori. Ze naprej vem ...

Martinu odleže.

— Veš?

— Da, je rekla Jalža trdo, bojazljivec si. Zato sem naredila jaz.

— Kaj? je zahrpel Martin kakor ranjeni lev.

TOLERIRANJE ŠPANSKE FASISTIČNE DIKTATURE v londonski in washingtonski vladi je šlo španskim republikancem, ki so v ubežništvu na Francoskem, in francoskim levčarjem toliko na živce, da so vlado v Parizu z demonstracijami primorali zavzeti pozitivno stališče. Ob enem so primorali na plan tudi angleško in ameriško vlado, ki sta končno skupno s francosko "svetovale" liberalnim in svobodoljubnim krogom v Španiji, da naj Franca "na miren način odstranijo, ter ustanove začasno vlado, ki bo Španijo upravljala, dokler se v nji ne izvrši demokratičnih volitev. Vsa ta politika, ki traja že dolge mesece, je le slepomisenje, v namenu, kako bi reakcionarji v zavezniških deželah ohranili Španijo tudi po Francovem padcu staremu redu.

— Hrrrrsk ... je bilo po buči in vse je bilo gotovo. Tam pogledj! Pokazala je z roko v kot na posteljo, kjer je ležal človek tiho in mirno, kakor bi spal. Samo sence je bila zarisana rdeča vlažna nit; in iz kota ustnic je silila druga ...

— Za božjo voljo, Jalža, je pobesnel stari. Oči so mu divje gorele. Starka pa je bila čisto mirna. Mirno ga je pogledala, samo nenavaden plamen je bil v njenih očeh, ko je rekla: — Kaj noriš! Bilo je dvanajst stotakov ... samo eden je okrvavljen ...

— Jalža, je zakričal Martin. — Kaj si naredila? ... Naš sin Joža je to, Joža iz Rusije ...

— ???

— Svojega lastnega sina si ubila!

— K-a-k-o? je zajecjalar starka.

— Prokleta! je siknil Martin in se zgrudil.

— Svojega sina?

Blazen je bil krik, ki se je izvil iz starkinih prs in njeno telo je topo padlo po tleh.

Martin se je vzravnal. Buljil je po sobi. Pojemajoči svit ognja iz kamina je skrivnostno obseval obraz sina, ki je ležal ubit na postelji in rdeča tekočina — kri, je tiho in počasi polzela iz rane na sencih.

— Sekira, je tiho hropel Martin ... stotaki ... sin ... Kakor v mrzlici je začel blesti.

Iz daljine, skozi odprta vrata je zamolko silila pesem iz Stefanove krčme. Bas je godrnjal, psi na vasi so lajali ... s postelje pa je počasi in komaj slišno padala kri:

Kap ... kap ... kap ...

Starcu so se blazno zableščale oči.

— Mi smo ga ubili, je kričnil in se onesvestil ...

Pod razpelom je krvavo migotala lučka.

JUBILEJNA STAVNOST 40-LETNICE DRUŠTVA ŠT. 16 SNPJ

Milwaukee, Wis. — Društvo Sloga št. 16 SNPJ bo imelo v nedeljo 24. marca slavnost 40-letnice svojega obstoja, ki se bo vršila v South Tide Turn Hall. Pričetek ob 3. pop.

Igralci dramskega odseka kluba št. 1 JSZ iz Chicaga nam ob tej priliki vprizore veseloligro v treh dejanjih "Hiša gospoda Harringtona" in poleg tega bo na sporedu mnogo drugih zanimivih točk, ki se spodobijo na taki slavnosti.

Nadejamo se velike udeležbe ne samo iz naše naselbine ampak tudi iz vseh sosednih, kot pravimo, "od blizu in daleč".

Frank Primozich.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

3724 WEST 26TH STREET

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Naše aktivnosti zadnjih nekaj tednov:

Joseph Koršič, Detroit, Mich., je še zmirom na delu. Poslal je 20 naročnin med katerimi je tudi nekaj novih in \$8 v tiskovni sklad ter naročil še 25 koledarjev, kar pomeni, da jih bo razpečal 125 ali več, kajti z zalogo mu še lahko postrežemo.

Lawrence Selak, Star City, W. Va., je poslal 2 naročnini.

Anton Shular, Arma, Kans., je poslal 11 naročnin, \$1.50 v tiskovni sklad ter naročil še 5 koledarjev. Prvočno je dvomil, da mu bo mogoče naročene izvozde razprodati, toda ko je koledarje dobil, so šli v denar, da je bil kar iznenaden. Dvomimo, da mu jih bo samo 5 nadaljnjih zadostovalo.

George Smrekar, W. Aliquippa, Pa., je poslal 4 naročnini ter naročil še dva koledarja za tu in enega za v stari kraj.

Mat Malnar, Willard, Wis., je poslal še tri naročnini, od teh je ena nova. Matt vedno skrbi, da se število naših naročnikov med našimi farmarji tam pomnoži.

Chicago: Luka Groser je dobil 6 naročnin, Frank Zaitz 18 in \$42.00 v tisk. sklad, ki jih je prejel med gl. odborniki SNPJ, par kvodrov pa je prispeval naš somišljenik Frank Molan iz Berwyna, Chas. Pogorelec 2 naročnini, Angela Zaitz 6 in Joseph Oblak 4.

Leo Zevnik, La Salle, Ill., je poslal 4 naročnini, \$1.50 tiskovnemu skladu ter članarino društva št. 98 SNPJ Prosvetni matiči.

Mary Marinšek, Gallup, N. Mex., je poslala 8 naročnin in \$2 tiskovnemu skladu.

Joseph Ovca, Springfield Ill., je poslal dve naročnini in \$2.50 v tiskovni sklad.

Frank Klun, Chisholm, Minn., je poslal 2 naročnini ter obračun za koledar ter oglave v njem.

John Marolt, West Mineral, Kans., je poslal 2 naročnini in \$2.50 v tisk. sklad. Njega se zmirom rad spomnim, kajti na plečih jih ima že preko 80, pa je še vedno čil in mlad, kar se našega gibanja tiče; pravi Jimmy Higgins. You've bet, in kje bi bilo naše gibanje, Proletarec in vse drugo, kar je v zvezi s tem, ko bi ne bilo takih priprostih agitatorjev po deželi.

Jim Dekleva, Gowanda, N. Y.

je poslal 4 naročnini, \$2.50 v tisk. sklad ter naročil še tri koledarje.

Anton Zornik, zap. Penna., je poslal 24 in pol naročnini, \$1 tiskovnemu skladu in naročil še 125 koledarjev. Pravi, da bo gledal, da doseže običajno število s koledarjem kot druga leta — okrog 400 izvodov.

Joseph Snoy, Bridgeport, O., je poslal 3 naročnini in naročil še tri koledarje, John Vitez iz bližnjega Bartona pa je poslal 4 naročnini.

Edward Tomšič, Walsenburg, Colo., se je prošli mesec zglašil v uradu ter izročil 8 naročnin, od katerih sta bile dve novi.

Frank Remitz, Rock Springs, Wyo., je poslal 4 naročnini in \$2.36 tiskovnemu skladu.

Ludwig Yoxey, Pueblo, Colo., je poslal 4 naročnini ter zahteval novo pobotno knjižico, s čimer smo mu drage volje vstregli. Upamo, da jo kmalu porabi in piše po drugo.

In tu je naš Martin Judnich, Waukegan, Ill. Poslal je 22 naročnin, \$2 tisk. skladu ter obračun za prodane koledarje.

Jennie Jerala, Moon Run, Pa., je poslala 2 naročnini ter članske prispevke za klub št. 175 JSZ.

John Perme, Witt, Ill., je poslal 2 naročnini ter naročil koledar in knjigo "Nation of Nations".

Lenhart Werdinec, Thomas, W. Va., je poslal 4 naročnini in \$1 v tisk. sklad.

Louis Barborich, Milwaukee, Wis., je poslal 16 naročnin, med katerimi par novih ter naročil še 25 koledarjev. Lojze je bil precej skeptičen glede koledarja, toda kot izgleda, so mu šli hitreje v promet kot je pričakoval.

Nace Zlemberger, Piney Fork, O., starosta med slovenskimi socialisti se že dolgo ni oglašil. Poslal je 2 naročnini ter naročil dva koledarja.

Anton Tratnik, Diamondville, Wyo., je poslal 2 naročnini, \$3 v tisk. sklad ter novce za prodane koledarje brez odbitka provizije. Pravi, da se je v rovu teče ponošil naš stari naročnik John Starvasnik. Naše sočutje, John, ter želja, da skoro in docela okrevaš.

Max Knaus, Traunik, Mich., je poslal 2 naročnini in novce za prodane koledarje. Tudi on si ni vzel nobene provizije.

Jacob Ambrozich, Moon Run, Pa., je naročil še 5 koledarjev. Federacija SNPJ za zap. Penno je na svoji zadnji seji prispevala \$20 v tiskovni sklad Proletarca kot malo priznanje za njegovo vztrajnost in prid delavskemu ljudstvu, med zastopniki društev se je potem pa še nabralo \$33 v isti namen. Vsoto je poslal njen blagajnik Anton Cipič.

Lovrene Baje, Fairport Harbor, O., je poslal novce za prodane koledarje in oglave v njem, provizijo pa poklonil tiskovnemu skladu.

John Teran, Ely, Minn., je poslal 4 naročnini. Koledarji, pra-

vi, gredo dobro v promet.

Najlepše presenečenje pa nam je zadnje dni napravil "Big"

Tone Tomšič iz Oaklanda, Calif., kajti poslal je čeden šopek

— 15 naročnin, med katerimi so bile 4 nove in zraven še \$1.50 tiskovnemu skladu, ter novce za prodane koledarje.

Frank Cvetan, Johnstown, Pa., je poslal 6 naročnin ter naročil Kernov Besednjak za rojakinjo Mary Shuster, Philadelphia, Pa.

Joseph Jež, Warren, O., je naročil še tri koledarje, od teh enega za stari kraj, ter poslal članarino Prosvetni matiči za društvo št. 321 SNPJ.

Zmeda po svetu dela velesilam veliko preglavic

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Nova važna knjiga za ameriške Slovenke

V New Yorku je izšla nova knjiga z naslovom: SLOVENSKO-AMERIŠKA KUHARICA, ki jo je izdala Mrs. Ivanka Zakrajšek.

Knjiga ima velikost 8x5 in pol inč, obsega skoro 500 strani ter je vezana v trde in močne platnice.

Poleg obilnega informativnega gradiva svoje stroke vsebuje knjiga tudi okrog 1200 receptov za ameriška in starokrajška, oziroma evropejska jedila vseh vrst, od ameriških brojlanih steklov, "ham and eggs", pajev, kejkov, slačolede itd. do starokrajških žgancev, kranjskih klobas, potice, krapov, flancatov itd.

V njej je tudi: angleški odelek, kjer so v angleščini podana pojasnila in recepti za take naše jedilne posebnosti kot potice, šarklji, krapji, buhteljini, cmoki itd.

Vsebinska knjige je razdeljena na 40 poglavij in tako ima vsaka panoga kuhe svoje posebno poglavje. Poleg tega je iz vsebine posameznih poglavij sestavljeno posebno kazalo, ki daje kuharici kratek in jasen pregled čez vsebino cele knjige. Drugo, to je abecedno kazalo pa kuharici omogočuje, da lahko in hitro najde predmet, o katerem rabi pojasnilo.

Naslovi receptov in informacijskih odstavkov, kakor tudi posameznih jedil so poleg slovenščine navedeni tudi v angleščini. To bo tudi našim tu rojenim kuharicam gotovo zelo dobrodošlo. Mnogim našim priseljenkam pa bo ta ureditev služila kot nekaj besednjak kuharskih izrazov.

Ker ameriške Slovenke do sedaj niso imele svoje kuharske knjige, po kateri so čutile nujno potrebo vse od časa, ko so prišle v to novo in tedaj tako tujo jim deželo, bo ta nova "kuharica" veliki večini naših gospodinj in kuharic zelo dobrodošla.

Knjiga stane \$5.00 skupno s poštnino ter se naroča na sledečem naslovu:

Mrs. Ivanka Zakrajšek, 302 East 72nd Street, NEW YORK 21, N. Y.

Help Wanted

MEN - MEN
CABINET WORKERS
WOOD FINISHERS

EXPERIENCED
Very Good Wages
Permanent — Over Time

CHICAGO
CABINET CO.
6108 W. GRAND AVE.

GIRLS and WOMEN
WANTED
FOR LIGHT, CLEAN
FACTORY WORK

Excellent wages for beginners
Good working conditions
Apply
G. J. AIGNER CO.
503 S. JEFFERSON ST.
Harrison 7414

WANTED 10
GIRLS & WOMEN

LIGHT FACTORY WORK
FOR COSMETIC CO.
Hours 5 P. M. to 11 P. M.
75c per hour — 5 day week

Kay Daumit Co.
15 S. Market St., 5th fl.

Men Wanted — Veterans Preferred. Die Setter, Punch Press and Break Operators, Shear Operators, Spot Welders, Labors. CLAUDE E. CANNING Sheet Metal Fabricators, 1809 Webster

HELP WANTED
SEARS
has full time work for
GIRLS AND WOMEN

TYPISTS — CLERICAL — INDEX CLERKS
ORDER FILLERS — BILLERS
KEY PUNCH OPERATORS
STENOGRAPHERS
COMPTOMETER OPERATORS

Immediate discount privileges
SEARS ROEBUCK & CO.
ROOM 15 — ADMINISTRATION BLDG.
925 SO. HOMAN AVENUE
Hours daily 8—4:30 p. m.
Saturday until noon

WE NEED AT ONCE
GIRLS AND WOMEN
73c per hour. — 5c additional for night work. Time ½ for over 40 hours. — 54 hour week.

Attractive Bonus Plan. — Steady work under excellent conditions.
THOMAS MOULDING MFG. CO.
ARCHER & KOLMAR See Mr. RILAT

WE NEED AT ONCE
MEN - 18 TO 55
73c per hour. — 5c additional for night work. Time ½ over over 40 hours. — 54 hour week.
Attractive Bonus Plan. — Steady work under excellent conditions.

THOMAS MOULDING MFG. CO.
ARCHER & KOLMAR See Mr. RILAT

MEN NEEDED AT ONCE
GENERAL WAREHOUSE
DELIVERY, CLEANING, PACKING
and LOADERS

50 HOURS — TIME AND HALF FOR OVERTIME
PAID VACATIONS — STEADY JOBS

BUTLER SPECIALTY CO.
8200 South Chicago Avenue

15 GIRLS AND WOMEN
18 TO 55 FOR
LIGHT FACTORY WORK, 75c per Hour
NO EXPERIENCE REQUIRED
SMALL EXPANDING COMPANY OFFERS STEADY WORK
5 DAY WEEK — TIME AND ½ FOR OVERTIME
APPLY

LA SALLE ELECTRICAL INDUSTRIES
1044 WEST KINZIE STREET
EMPLOYMENT OFFICE 3rd FLOOR

GIRLS & WOMEN
FOR NIGHTS

- No Experience Necessary
 - 10% Bonus for Nights
 - Attractive Rate of Pay
 - Excellent Working Conditions
 - Congenial Working Companions
- Apply

DU PAIGE PLASTICS CO.
400 CRESCENT, LOMBARD, ILL.
LOMBARD 1250

MEN - WOMEN
for allaround work in Bakery shop
BAKERS — BAKERS HELPERS — PORTERS
PACKERS — WRAPPERS

Day work. — Paid vacation. — Apply
NORDBSIDE

A & P BAKERIES
2622 N. PULASKI ROAD. — Employment Office 2nd Floor

LA FRANCE DRESS CO.
Announces THE OPENING of a MODERN FACTORY at 3116 Roosevelt Road. Stock of the Latest Style Dresses always on hand for immediate delivery.

HELP WANTED
PIANO TUNNER

Experienced. We're ready to find a steady position in a town of 63,000 population. One of the best Piano-businesses of the Country

Emerson Piano House
DECATUR, ILL.

GIRLS - GIRLS
LIGHT FACTORY WORK

We learn you while you work
Very good salary
Republic Industries, Inc.
5042 S. Cottage Grove Ave.

MATTRESS TAPE
EDGE MAN
GOOD PAY
GOOD HOURS

Ask for
MR. KREIDER
CANAL 8880

Artificial Flower
Leaf Pastors
HOME WORK
With experience only
and
Flowermakers

SCHACK'S, Inc.
319 WEST VAN BUREN

CUTTERS
Experienced on Children's Garments

Steady employment. No lay-off periods. Good pay with increases for increased production. — Free hosp. insur. — Employee cafeteria. Address all reports detailing past working record. Will help locate. Inq. will be answered promptly.

JOLLY KIDS TOGS
2002 Lane Bldg., Kalamazoo, Michigan

Catering Manager
for one of Aurora Leading Hotels
Must be thoroughly experienced
Should have Hotel or Restaurant background
TOP SALARY
Call or apply Ward Gosselin

HOTEL LELAND
AURORA, ILL.

DESIGNERS
AND DRAFTSMEN
Mechanical — Structural Foundations — Power Piping Process Piping
Chemic. mfr. in Detroit area offers excellent opportunity, with attr. salary and overtime. Write or apply Eng. Dept.
WYANDOTTE CHEMICAL CORP.
Wyandotte, Mich.

TAILOR
Experienced in Fur Establish. Good opportunity for the right Mann. — Steady position. Work the year around

BARNARD'S
2903 CENTRAL
EVANSTON, ILL.

FITTERS
for steelconstruction work; must have experience; others don't have to apply.
Steady work
HENRY E. GREMP CO.
2864 East 95th Street

VENETIAN BLIND
WOMEN
Experienced — Roller Coating Work. Top salary offered
Ideal working conditions
ECONOMY SHADE CO.
1100 S. Central Park

CAKE BAKER
FIRST HAND
Day work — Good wages
Ideal Pastry Shop
IDEAL PASTRY SHOP
4765 Milwaukee Ave.

HELP WANTED
STOCK GIRLS

Experience not necessary
We will train
Steady Jobs — 40 hr. 5 days

Sportswear & Lingerie
Factory

BEENAR'S
314 SO FRANKLIN ST.

Jugoslav Men
Dock Hands
FOR
Trucking Line
STEADY JOBS
GOOD PAY
ASSOCIATED TRUCK
LINES
509 W. ROOSEVELT RD.

PORTER
To Help Shipping Clerk
Modern Dress Making
Factory
Steady — Time and half over 40 hours

BEENAR'S
314 SO. FRANKLIN ST.

Exterminators
Experience not necessary
50 OR MORE HOURS
A WEEK

Protex Service
129 S. LAFLIN ST.

ARMATURE WINDERS
AND
STATOR WINDERS
GOOD PAY
6 DAY WEEK
Overtime if desired
Metropolitan Electric
& Repair Co.
558 W. Washington Blvd.

GIRLS & WOMEN
LIGHT ASSEMBLY WORK
EXPERIENCE NOT
NECESSARY
48 Hours Week
Time and half for overtime
Steady — Good pay

Wittek Mfg. Co.
4305 W. 24th Place

COOK
Competent woman; permanent position. Pleasant working conditions. Current wages. Stay Own room. Call
Maywood 1450

EXPERIENCED — Biller-Burrough Operator or Typist. "Or will train." — Good starting salary. **WILKENS ANDERSON CO.**, 111 N. Canal St. See Mr. Wilkens. Phone: Franklin 8380

STENOGRAPHER
Permanent position. — Good salary. — Pleasant working conditions.
Apply
A. B. T. MFG. CORP.
715 North Kedzie Avenue

Auto Painter
MUST HAVE EXPERIENCE
SANDBERG & CO.
6939 WENTWORTH
Vin. 8112

Secure a Well Paying Position
BY WORKING AT
Medical Mailing Service, Inc.
WE NEED:
ADDRESSOGRAPH OPERS.,
MAIL ROOM INSERTERS
FILE CLERKS
No Experience Necessary
44 Hour Week
Time and ½ for Overtime
Apply
7 East Harrison Street

WE NEED OPERATORS
Experienced on sewing single sided belts. Steady work.
Good pay
Paramouth Buckle & Button Co., 333 South Market St.

SEWING MACHINE
OPERATORS
(Experienced)
TOP WAGES
SHER & SONS
8 East Hubbard

PUNCH PRESS
OPERATORS
MEN - WOMEN

Webster Chicago Corp.
5622 W. GLOOMINGDALE
(1800 North)

HELP WANTED
LINK BELT ORDNANCE COMPANY

URGENTLY NEEDS
ARC WELDERS
PRECISION INSPECTORS
STEEL SHOP WORKERS
and Guards

Apply 8 A. M. To 4 P. M.
MONDAY THRU SATURDAY
306 WEST 37TH STREET

YUGOSLAV MEN
NEEDED AT ONCE

General Warehouse Work
Steady Employment — Top Wages

40 Hours — Time and Half for Overtime

APPLY AT ONCE
WALWORTH CO.
319 West 40th Place

TWO WOMEN
FOR LIGHT, PLEASANT WORK IN
PACKING DEPARTMENT
5 DAY — 40 HOUR WEEK
AGES 20 TO 25
PLEASANT SURROUNDINGS — GOOD PAY

APPLY
NEW ERA POTATO CHIPS
816 North Kilbourn

MEN - MEN
FULL OR PART TIME
(ANY HOURS FROM 8 A. M. TO 9 P. M.)

STOCK WORK
WAREHOUSE PACKING
(ALDENS)

Chicago Mail Order Co.
1500 South Western Avenue

Select Your Job With a Future
We have few openings for skilled workers
Draftsmen and Commercial Artist
MACHINIST

Must have knowledge of machines: Pressure, Vessel, Structural, Instrument, Piping
Good working conditions — Pay according to ability
BLAW KNOX CO.
122 SO. MICHIGAN Harrison 7633

FINISHERS, 1ST and 2ND BASTERS and BUTTON
SEWERS — MEN or WOMEN. Good pay. Steady position.
COLLEGIAN CLOTHING CO., 319 West Van Buren St.
Third Floor — Tel. Harrison 2581.

COOK — 2nd MAID
For home in Wilmette. — Small family. — Stay, own room and bath. — Good Salary. — Permanent Position. — Pleasant Working conditions. — Call Mr. BONESTEEL
Tel. FRA. 0280

WAITRESSES
STEADY
GOOD PAY
GIBBY'S
192 North Clark Street

MEN AND WOMEN
Pleasant, light factory work
in Men's Fine Clothing Plant
STANFORD WILLIAMS CO.
22 N. Bank Drive
Merchandise Mart, Room 1281

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Fond mladinske bolnice raste

Skoraj verjetno ni, kako hitro in učinkovito so se odzvali naši sočutni rojaki in rojakinje, čim je bilo razglašeno v nekaterih listih, da je Slovenski ameriški narodni svet ustanovil fond za zbiranje prispevkov za izgraditev mladinske bolnice v Sloveniji. Dasi do danes še ni bila pričeta nobena posebna kampanja v ta namen (načrt je bil sprejet šele na seji gl. odbora SANSa 9. marca), že dnevno prihajajo večji in manjši prispevki od mnogih podružnic, društev, organizacij in posameznikov, ki z velikim veseljem in navdušenjem pozdravljajo to idejo.

Ko je dr. Neubauer jemal slovo od naših izvršnih odbornikov na SANSovi seji 26. januarja, najbrž ni pričakoval, da bo par ur kasneje eksekutiva uresničila njegovo priporočilo za koncentriranje naše reliefne akcije v prid kakega projekta, ki bo imel trajno vrednost za slovenski narod. Obenem pa tudi mi nismo pričakovali, da bi se ta ideja, ki jo je iskričica spontano vnela in zaplamljela ter zajela ves tisti velik del slovenskih Amerikancev, ki so razumeli in pravilno ocenili drugaško osvobodilno vojsko slovenskega naroda ter nudili v njegovih težkih dneh moralno in materialno podporo.

V dobrih štirih tednih je gotovina v fondu za mladinsko bolnico v Sloveniji narasla na \$21.461,55, in ako k tej vsoti pristoje še \$10.000, katero vsoto je določil gl. odbor Slovenske narodne podporne jednote za ta dobrodelni namen, ter znesek \$5.000, ki ga je za mladinsko bolnico določil gl. odbor Ameriške bratske zveze, in \$3.000 od likvidacije imovine Jugoslovanskega republičanskega združenja, tedaj je danes fond vreden \$39.461,55. Vse to je bilo doseženo v teh kratkih štirih tednih brez kakih posebnih kampanj. Ob času pisanja teh vrstic naš gl. odbor še ni določil minimalne kvote, ki jo v ta namen mislimo zbrati pod okriljem SANSa, mišljenje pa prevladuje, da bi ta kvota ne smela biti manj kot STO PETDESET TISOČ DOLARJEV. In če bo ta kvota sprejeta, tedaj smo prvih 25% že dosegli. O končnem rezultatu nimamo nobenega dvoma.

Dasiravno je SANS politična organizacija, proti kateri imajo nekateri rojaki svoje osebne napačne predsodke ali pa so te predsodke zasejali novi, svobodni federativni ljudski republiki Jugoslaviji politično nasproti ljudje in priveski reakcije, ki so noč in dan na delu, da onemogočijo koncentrirano in kolektivno delo ameriških Slovencev v prid svojih bratov in sester v stari domovini, je fond za mladinsko bolnico v Sloveniji popolnoma nepolitičnega in nepristranskega značaja. Vsakdo, ki pošteno misli in veruje, da bomo z izgradnjo bolnišnice svoji stari domovini res najlo-

že pomagali, da se zacelijo globoke rane sovražne okupacije, osvobodilne borbe in ljudske revolucije proti staremu sistemu, lahko brezskrbno pomaga graditi ta fond in si je lahko svest, da bo ves nabrani denar porabljen izključno le v ta namen.

Zal nam je, da nekateri slovenski listi v Ameriki niso objavili našega naznanila. Zakaj ga niso, nimamo odgovora mi. Če je njihovim urednikom in lastnikom res mar srečnejša bodočnost slovenskega naroda, če res verujejo v moč večine in v pravičnost demokracije, tedaj je napočil čas, da saj pri nepristranskih in nepolitičnih akcijah sodelujejo in pomagajo za skupno stvar, ki jo dolgujemo preziranemu in izkoriščanemu slovenskemu narodu, kateremu ob uri svoje zmage preti nevarnost, da bi zopet ne bil združen pod eno streho, v svoji državi, v federaciji republik drugih narodov Jugoslavije.

Ob tem času, deset mesecev po osvoboditvi Slovenije, štiri mesece po ljudskih volitvah, en mesec in pol po sprejetju nove ustave, ki je še bolj popolna in še bolj demokratična nego so ustave zapadnih demokracij, bi ne smelo biti med nami človeka, človeka Amerikanca, ki bi zaničal slovenskemu narodu pravico do njegovih krvavo priborjenih pridobitev. Niti bi ne smelo biti med nami enega, ki bi zaničal Sloveniji pravico do zdravja njene mladine, do zdravja njene bodočega ljudstva.

Pri graditvi fonda za mladinsko bolnico v Sloveniji lahko delamo skupaj prav vsi. Kdor brez poštenih fizičnih vzrokov ugovarja, ni prijatelj slovenskega naroda.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

Nekaj drobiža

Chicago, Ill. — Dne prvega marca t. l. je papež Pij XII. ob priliki ustoličenja novih kardinalov pozdravil tudi vse Amerikance in jim podelil svoj žegen.

Ob čitanju kardinalskih svečanosti v Rimu sem se spomnil starega Irca, s katerim sva pred okrog 35 leti delala skupaj v pekariji. Bil je humorist in kvante je uganjal. Pripovedoval mi je, kako so on in njegovi prijatelji skupno potovali v Ameriko. Med njimi je bila tudi zelo priletna Irka. Nekega večera so se deli na krovu in se zalivali z irsko "visko", ki so jo imeli v izobilju s sabo. Bili so zelo dobro razpoloženi tisti večer in nagajali stari irski ženi z zagotovilo, da ker je ta ladja tako silovito počasna, se bo morje prej posušilo predno bo dospela v Boston. Stara žena se je naredila, kot da so jo poslamo nazaj v solo? Ves ta diplomatični manevar je bil dobro zasnovan že med vojnjo. In kdo ni slep, lahko vse to vidi. Danes ni vprašanje, kdaj bo demokracija postala "svetnica", kajti predno se to zgodi, se bo morala šele roditi. Kajti demokracija ni to, če moram jaz garati in moj gospodar pa živeti od znoja drugih. Demokracija bo šele ko ne bo masi toliko skrbeti za vsakdanji kruh, katerega ji sedaj v imenu demokracije, zapadne civilizacije in krščanstva odjeda mala skupina, ki poseduje bogastva.

V Vatikanu se je pred par tedni vršil konklave ali po demo-

ŽIDJE NA POLJSKEM se tudi po porazu Nemčije med Poljaki niso več počutili doma, kajti antemitizem, razplamen vsled Hitlerjeve propagande in tughne vojne, je trajal dalje. Pa so se židje na Poljskem zavzeli za prehod iz Poljske preko Nemčije v ameriško okupacijsko zono, od kjer bi šli bodisi v Palestino, ali pa v Ameriko, če jim bo dopuščeno. Gornja slika jih predstavlja, ko se vozijo iz Poljske v nove begunske logarje v odprtih vagonih.

kratično rečeno konvencija novih in starih konzulov rimske cerkve, ki jim pravijo kardinali. Ker sveta stolica ne verjame v demokracijo, so cerkveni principi, ki jih imenujejo, imenovani od cerkvenega vrhovnega poglavarja, kot so imenovani tudi knezoškofi in drugi titularni gosposode od kardinalov pa do škofov. Namreč vključivši škofov. In vsi ti cerkveni principi, knezoškofi itd. imajo potem moč imenovati v svojem področju druge za kanonike, podškofo, monsignorje, župnike itd. V rimski cerkvi torej ni nobene demokracije, in njeni troni, od papeževga pa do vključivši škofovskih so še vedno spremeljani s srednjeveškim pompom.

Ob ustoličenju novih kardinalov sem videl v čikaških listih slike teh ceremonij. Solze so mi zalivale oči, ko sem jih opazoval. Novi principi cerkve — eden bolj suh od drugega in vsi v raztrganih capah... kot se pravim — namestnikom Božjega Sina spodobijo.

Med tem časom, ko je imel ves svet zreti na ceremonije v Rimu, bodisi iz pobožnosti ali pa vsled gole radovednosti, so v Kanadi prišli na sled ruskemu špijonskemu omrežju, ki je skušalo uloviti skrivnosti izdelovanja atomske bombe. Ampak tudi to odkritje ni bilo nobena novost, kot niso bile novosti ceremonije v Rimu.

Zadnji tedni februarja so bili posvečeni kampanji bratske ljubezni. Poudarila sta jo posebno senator Vandenberg iz Michigana in pa naš državni tajnik Byrnes.

Se vam ne zdi, da je že zadnji čas, da ju pošljemo nazaj v solo? Ves ta diplomatični manevar je bil dobro zasnovan že med vojnjo. In kdo ni slep, lahko vse to vidi. Danes ni vprašanje, kdaj bo demokracija postala "svetnica", kajti predno se to zgodi, se bo morala šele roditi. Kajti demokracija ni to, če moram jaz garati in moj gospodar pa živeti od znoja drugih. Demokracija bo šele ko ne bo masi toliko skrbeti za vsakdanji kruh, katerega ji sedaj v imenu demokracije, zapadne civilizacije in krščanstva odjeda mala skupina, ki poseduje bogastva.

NAZAJ IZ VOJNE

Vsled pomanjkanja gotovih snovi smo se odločili, da za časa vojne bo boljše prenehati izdelovanje, nego poveniti ta naš product TRINERJEV LINIMENT.

AMPAK SEDAJ se te snovi zopet lahko dobe in tako je naš stari preizkušeni in zanesljiv

TRINER'S LINIMENT

zopet priporočan kot zunanja pomoč sitnostim radi nevralgije, okorelosti vratu vsled prepihov, pretegnjenosti mišic in manjših zvinjenosti.

Na prodaj je pri vaših lekarnarjih in v večjih trgovinah, narejen pri Joseph Triner korporaciji, izdelovalateljih.

Trinerjevega grenkega vina

Vsa svetovna zgodovina priča, da so se podjarmljeni narodi in pa izkoriščani sloji v svojih deželah ob vsaki ugodni priliki zavzeli za svobodo. Izgleda, da se naš zunanji tajnik Byrnes tega ne zaveda. Zato je žalostno, da Rusiji direktno grozi, med tem ko z drugim očesom nič ne vidi, dasi bi moral videti v vse strani. Ti kosmati komunisti dobivajo pristaše med kolonijalnimi ljudstvi zato, da bi jih pomagali osvoboditi, a vlade demokracij imperialističnih dežel pa upornike, ki zahtevajo svobodo, siloma pošiljajo na "drugi svet".

Angleška in ameriška vlada sedaj Rusiji očitata agresivnost. Ampak kdo pa danes najbolj tlačijo podjarmljena ljudstva? Mar se Rusiji upirajo? Naj bo ona agresivna ali ne, nihče ji ne more očitati, da gazi po brezpravnih ljudstvih, ki bi se rada

otresla izkoriščevalcev. Ali more Churchill to trditi o svoji deželi, kateri se Indija, Indonezija in razna druga ljudstva pod njenim jarmom že toliko let siloma in pa pasivno upirajo? In kaj pa dogodki v Egiptu?

Priznam, da je Rusija agresivna, toda v onih krajih, kjer o kakki demokraciji še ni nobenega sledu. Zato ne morem angleških imperialistov nikakor razumeti, čemu protektirajo demokracijo tam kjer sploh še nikoli eksistirala ni. To bi bila uganka celo za Solomona.

Priznam, da gre evolucija po svojih potih. Nekoč so kralji, cesarji in kajzerji rožljali s sabljami. Nato jih je nasledil slaman "duče", ki je svetu pretel s svojimi tri milijone bajonetov. In danes pa se preteče obnaša s svojim miganjem z atomsko

bombo anglosaška demokracija.

Mnogi ameriški učenci, ki so to bombo iznašli, in pa drugi humanitarci v tej deželi, med katerimi je tudi mnogo cerkvenih ljudi — seveda največ iz protestantskih vrst, se zgražajo nad to nevarno igro z atomsko bombo in svare, da se človeštvo igra z uničenjem samega sebe.

Kar se mene osebno tiče, se smrti ne bojim. Skozi svoje življenje sem se po svojih močeh bojeval za realno demokracijo. To sem delal tudi med vojno in pomagam kar morem i danes.

Zdelo se mi je dvomljivo v namigavanjih, da je Truman povabil sem Churchilla na obisk še pred šestimi meseci zgolj da se tu odpočije. A dne 5. marca pa se je izkazalo, čemu je bivši premier Velike Britanije tu in tudi čemu ga je Truman povabil sem in ga predstavil. To je bil nedvomno dogovorjen diplomatični manevar.

Poleg blaga za moške obleke primanjkuje tudi belih srajc. Kljub temu se veliko delavcev postavlja, da imajo na razpolago mnogo srajc. Ob enem riskirajo v spekulacijah z delnicami, zemljišči in z drugimi takimi kupčijami, ko najlože dobiš le "mačka v žaklju", svojo zadnjo srajco. Benjamin Franklin je dejal: "If man empties his purse into his head, no one can take it from him." Ampak koliko pa je takih ljudi, ki se bi znali ravnati po tem pravilu!

Druga rečenica, ki pa nima trdnih tal: "Zaupajmo v Boga, pa naj atomska industrija obratuje magari noč in dan."

"Kam neki bo svet zagazil? Izgleda, da v svoj konec."

Ako je bila cena govejega mesa kdaj višja kakor sedaj, je to moralo biti v onem času, ko je krava luno preskočila. — Olin Miller.

Če vas zanima, da Nemčija danes samo to obžaluje, da je vojno izgubila in ako vsa zanimajo pojasnila o njenih namestih in naklepih v bodoče, pošljite dopisnico na Society for the Prevention of World War III, 515 Madison Ave., New York 22, N. Y., od kjer boste prejeli mali pamflet o tej stvari.

Čemu bi se starejši ljudje sedaj še zapinjali za prosperiteto? Živčeno smo večinoma uničeni in mnogi tudi finančno pri kraju, ali pa že na kraju. Pravijo, da so naši predniki skrbeli za nas. Kaj imamo od tega?

Toda ne obupati, fantje! Prestali smo vse človeško gorje in tem je bilo veliko nečloveškega. Bodimo veseli, da življenje ni šlo mimo nas neopaženo, kajti bili smo v njemu. Ako nas čaka konec konca le smrt, kaj zato! Saj se to zgodi vsakemu enkrat v življenju.

John Chamazar.

KDO JE JOSEPH "BROWN"?

Naročnik iz Springfielda, Ill., nam piše o prejetih izvodih Ameriškega družinskega koledarja, in ob enem omenja, čemu ne pojasniti, kdo je pisec, ki se pod svojimi dopisi v Prosveti podpisuje z "Joseph Brown".

Pred leti je živel v okolici Springfielda, kjer je urejeval esepistični list "Socialistična Zarja", ki je bil tiskan v Clevelandu. Joseph se je takrat pisal Erjavec, pozneje pa je začel s farmarstvom in si ime spremeni v Brown. Svoje esepistične nazore sedaj ponuja v dopisih v Prosveti.

Ta Joseph Brown ali Erjavec ni bil aktiven v nobenem slovenskem društvu in v nobeni naši akciji. Ko je bil vprašan, da-li bi bil pri volji kupiti delnico Slovenskega narodnega doma v Springfieldu, je odgovoril, da če bi jo kupil, bi to zanj pomenilo kakor da si bi obesil kamen na vrat.

Pisec iz Springfielda omenja te stvari zato, da ne bi kdo mislil, kakšna veličina je ta Joseph "Brown", ki sedaj stresa svoje esepistične modrosti v listu, v katerega ni nikoli veroval in v svojem listu pa ni imel dobre besede ne za naše organizacije in ne njihna društva ter klube, dasi so med našim ljudstvom v tej deželi res zgradile veliko dobrega, dočim se nima njegovo gibanje z ničemer po-
našati.

KONVENCIJA DRUŠTVA ZA INDUSTRIALNO OENOVO JUGOSLAVIJE

Detroit, Mich. — V tukajšnjem Leland hotelu se bo 30. in 31. marca vršila prva splošna ali narodna konvencija Društva za industrialno oenovo Jugoslavije (American Association for Reconstruction of Yugoslavia, Inc.).

Namen te organizacije je Jugoslaviji pomagati v pospeševanju industrijskih in obrtnih delavnic.

Kdor želi o pripravih za to zborovanje in o namenih gori omenjene organizacije več pojasnil, ali si najeti za časa konvencije sobo v hotelu, naj se obrne na tajnico Mary Dabich, 18636 Hull, Detroit 3, Mich.

Francija snuje novo kolonijalno politiko

V francoski ustavodajni skupščini se pripravljata debata o kolonijalnem problemu, ki utegne biti velikanske važnosti. Odbor ustavodajne skupščine za prekomorske pokrajine je pripravil besedilo za ustanovitev takozvane francoske unije, to je, francoskega commonwealtha, v katerem bi uživali vsi članj popolno enakopravnost. Dramatični razvoj zunanje političnih in drugih dogodkov, pred vsem težkoče, ki so nastale v prehrani, so potisnile to vevlačno zadevo nekoliko v ozadje, tako da ji svetovna javnost ni posvetila toliko pažnje kot zasluži.

Ako pride do tega, da ustavodajna skupščina odobri nameravano besedilo, bodo postali vsi prebivalci prekomorskih francoskih kolonijalnih posestev pravi francoski državljani, kar bo dovedlo do izredno zanimivih zapletljajev — na primer v Indokini, kjer zahteva prebivalstvo popolno neodvisnost od Francije.

TOMORROW'S WAY... YOURS TODAY...

Cook Electrically!

Z modernim električnim štedilnikom daste lahko takoj slovo staromodnim kuharskim metodam. Najnovejši način kuhanja z vsemi delohranilnimi pripomočki jutrajšnjega dne so vaši danes.

Zenske po vsej deželi so se zavzele za električni način kuhanja, ker to je čisto, brezskrbno, hitro in ekonomično.

Kadar kuhate z elektriko je prevroča kuhinja ter lisasto črni lonci in ponve stvar preteklosti. Moderni električni štedilniki so tako avtomatični, da se vaša jedila pričnejo kuhati ko ste vi od doma.

Zakaj se ne odločite še danes živjeti jutrajšnjega načina kuhanja, s hitrim modernim električnim štedilnikom? Kmalu bodo na razstavi pri vaših trgovcih in v vaši bližnji Edison prodajalni.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

NAROČITE AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

SVOJCEM V STAREM KRAJU

Stane \$1.65 s poštino vred. Pošljite nam točen naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

Letošnjega koledarja mora v stari kraj najmanj tisoč izvodov!

Ljudje tam ga bodo veseli, ker je njim posvečen.

ERIC JOHNSTON'S DREAM

Writing in the Sunday's New York Times of Feb. 24, Eric Johnston, president of the United States Chamber of Commerce, retells his dream of a capitalist system in which owners and workers will be partners.

As Mr. Johnston would plan it, workers would have a real financial stake in making "industry" profitable. Profits would be shared. Merit would be rewarded.

We set the word "industry" in quotation marks in the above paragraph because it holds the fatal germ which dooms Johnston's idea to futility.

The fallacy of the Johnston proposal is that there is no such thing as "industry." There are industries, but there is no "industry" in the sense that the economic processes of the nation are integrated as a single whole and managed for the advancement of the common welfare.

It may well be that certain industries, which are so close to being monopolistic in character as to virtually control a given essential product, could make profit-sharing worth while. But other industries which would be competitive in character, would be at a disadvantage.

Over and above every other consideration, however, must be the fact that profit sharing would be simply a division of the loot that would be taken from the general public, since profit for owners are possible only to the extent that the public can be gouged. What Mr. Johnston is suggesting might just as aptly be the system of the brothel where fallen virgins are paid according to the amount of "business" they do.

Johnston's plan is simply another device to keep the general public believing that the free capitalist system can be made to work. As long as workers believe that, and act as though capitalism could be and ought to be cured of its many illnesses, so long will it be possible to shunt them away from the Socialist objective—which is to abolish profit as an incentive to social endeavor and substitute production for use in its stead.

As we pointed out above, there is no integrated industry. But there should be. There won't be, however, until the common people, whose interests are those of wageearners use their political power to socialize the nation's economy.—Reading Labor Advocate.

After 50 Years

Although newspaper editorials rarely hesitate to condemn unions and working men they resist with obvious restraint any discussion of war profits.

Here are some of reasons why news of corporation profits have been relegated to the back pages. They come from a Treasury statement issued last week. They show that profit levels during the wartime years were four times that of prewar years. This total, net profit before taxes, in case you can handle an astronomical number, is \$27,790,651,000.

This is a net figure after the Treasury had deducted losses suffered by the few corporations which had gone into the red. The profit-makers reported total profits of \$28,689-371,000.

There were more than 68,000 corporations reporting excess profit. Out of a total of excess profits of \$14,519,000,000, more than 10 billion dollars was in the hands of 2,000 corporations, each of which had profits of more than one billion each.

What is involved here is more than just the fact that corporations can more than meet wage demands out of accumulated profits. The war has concentrated more wealth and power in the hands of the major corporations than they have ever had before. Fifty years of capitalist "trust-busting" has resulted in creating the greatest corporate power the country—and possibly the world—has ever seen.—The Call.

American Industry Is Not "Tied Up"

One part of Chester Bowles' testimony before the House Banking Committee has not received the attention it deserves. During his argument for extension of price controls, the new Economic Stabilizer exploded an idea which is misleading many Americans, both in and out of Congress. That idea is this:

"Because of price ceilings and strikes, production in this country is practically at a standstill."

Newspapers, of course, are the source of that idea, as they were of the false notion that there was a "strike wave" during the war.

Bowles pointed out the simple and easily checked-up truth that "production is now at the highest level ever achieved in peacetime. Unemployment is at the lowest peacetime point in 20 years. Fifty-two million people — as many as in our best wartime year—are on our payrolls.

"Why are retail sales continuing to higher and higher levels? Why have profits been so high during and since the war—if price control has crippled production?"

No one has answered that question yet, but the newspapers still continue to picture production as tied up by price control and strikes.

Sometimes it seems that all a propagandist has to do is start an idea. Newspaper publishers, reporters and columnist will keep it rolling, stick to it and harp on it, regardless of the facts.—Labor.

Business Morals Set New 'Low' in Big Relief Food Package Racket

New York.—The inhuman meanness of business racketeers descended to a new "low" in "relief food packages" swindles revealed here by O. P. A. investigators.

Twelve New York individuals and firms are being hailed into court on the following charges:

They have been taking about \$3,000,000 a year from people who wanted to send "standard food packages" to hungry families in Europe. From \$2.50 to \$15 were charged for each of these packages.

Instead of putting in the standard foods listed, the racketeers "gypped" both the sender and the receiver, by leaving out some foods entirely, and including cheaper substitutes for others. They also made fake postage and insurance charges.

Most of the victims were poor folks who "skimmed on their own food" to send the packages to friends and relatives in Europe. O. P. A. officials said.

14 Billion Dollars of U. S. Assets Are Owned Abroad; Britain Leads

"Assets" owned in the United States by foreign nations and individuals totalled the huge sum of \$13,000,000,000 on June 14, 1941, and increased during the war to

\$14,000,000,000 on December 31, 1944, the Treasury Department reported.

This is the first time the amount of the foreign-owned assets was ever disclosed. The Treasury was never able to get the figures until it uncovered them by using its war powers.

The assets include American stocks and bonds deposits, real estate, trust funds and other kinds of valuable property.

In addition, gold held in the United States for foreign owners more than doubled from \$1,916,000,000 to \$3,937,000,000 in the same three and a half year period.

British Empire countries and citizens were the largest owners of American assets, having \$5,355,000,000 or 42 per cent of the total.

SILENT TREATMENT

Vending Machine to Sell Newspapers. —Newspaper headline.

No more newsboys calling out. With their eager, strident shout, "Extra! Extra!" "Murder!" "Rape!" "Prisoners shoot guards, escape!" "Jury deadlocked" "Trains collide!" "Flood disaster!" "Suicide!"

Unannounced, the headlines come out of nowhere, cold and dumb, Soundless save for coin en route Tinkling down a winding chute. And, before the print appears, Just the faintest clash of gears. Richard Armour.

THE MARCH OF LABOR

THERE ARE OVER 9,000 CHARTERED CREDIT UNIONS IN THE UNITED STATES WITH CLOSE TO 3,000,000 MEMBERS.

IT IS ESTIMATED THAT THERE WERE ABOUT 150 UNDERGROUND PAPERS IN POLAND DURING THE WAR.

298

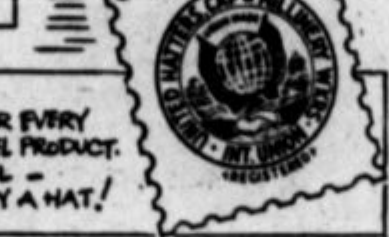
STAMP

CHIEF

YOU HELP ORGANIZED LABOR EVERY TIME YOU BUY A UNION LABEL PRODUCT. THIS IS THE NAT UNION LABEL. INSIST ON IT WHEN YOU BUY A HAT!

WHAT I DO SAY IS, THAT NO MAN IS GOOD ENOUGH TO GOVERN ANOTHER MAN WITHOUT THAT OTHER'S CONSENT.

THE AMERICAN PEOPLE AND A TRIAL BALLON

In his Columbus speech on March 6, President Truman voiced broad and excellent aspirations of American citizenship and religion.

Welcome indeed was his appeal to the country's religious workers to lead for a moral awakening which would powerfully support adequate national programs for housing, health, education, social security and fair employment practices. May the President now fight in Washington for these objectives, against the lobbies of the greedy, with all the vigor to which he exhorted the Federal Council of Churches of Christ.

Equally welcome was his plea for utmost co-operation in saving food for the starving millions in Europe, Asia and Africa. Unless our country strives to do that, our religious and human tenets of brotherhood are as sounding brass. And Mr. Truman certainly spoke for most Americans in his general expressions of devotion to the United Nations and the spirit of brotherhood to prevent atomic war.

Yet the same President, the preceding day, applauded when Winston Churchill called for continued Anglo-Saxon atomic monopoly. He affirmed the platform when Mr. Churchill—in an address on which they had conferred in advance—demanded an Anglo-Saxon military alliance against Russia that would dominate the world.

There was a chasm between the broad idealism of Columbus and the bid for overpowering mastery at Fulton, Mo. Which does Mr. Truman mean to serve?

Russia, we repeat, has injured peace and her own reputation by breaking her treaty commitments to evacuate Iran; by overstaying in the occupation of Manchuria; by seizing reparations on her unilateral fiat. The State Department rightly protests such acts, vigorously.

But to have a real and lasting influence on Russia for peace, the indispensable condition is re-established of some basis for the mutual confidence that existed before Franklin Roosevelt died. Today Russia and America fear each other. They act accordingly. The vicious circle must be broken. It is not broken, but is tragically tightened, when Washington hurls the language of force, including atomic monopoly; and when the President listens with cordial sympathy as the champion of an imperial past demands control of the world by Anglo-Saxon power.

On March 21 the United Nations Security Council meets in New York. Unless, meantime, there is a beginning in breaking the vicious circle, the United Nations will be in deadly danger. We should like to see a great lead from Russia to begin righting the course. But as Americans our first duty is to call our government to action for peace.

What we have witnessed these past few days had been a trial balloon for maintenance of a past world order, by threat and alliance, against major change. Let the American people reject the balloon so unmistakably that the President will bend his utmost efforts—now and not after a crisis in the Security Council—to re-establish the confidence of allies, without which just settlements by agreement become impossible.—The Chicago Sun.

SPLITTING THE ATOM

The New York newspaper PM publishes a chart which it calls the "atom" of big business — or why firms with strikes stick together. Wish we had it to publish for a chart tells the story better than words. But here goes:

On the outside of the wheel is:

General Motors—Assets over 2 billion; employees, 465,617, plus 275 subsidiary companies.

American Telephone Co.—Assets over 4 billion; employees, 439,700; 58 subsidiaries.

Western Union — Assets, 309 million; employees, 60,800, 33 subsidiaries.

General Electric — Assets, 842 million; employees, 167,212, 81 subsidiaries.

U. S. Steel—Assets over 2 billion; employees, 314,888, 124 subsidiaries.

Westinghouse — Assets 520 million; employees, 111,944, 19 subsidiaries.

In the middle are the 1st National Bank of N. Y., Chase National Bank, the Guaranty Trust and J. P. Morgan — all with directors in all these tremendous corporations. These big banks and

trust companies are the real rulers of big industry of America. They are back of the conspiracy to destroy labor, beat down wages, force inflation to ruin small business, farmers and salaried people.

THE CHILDREN

By MAX PRESS

These are the unsuspecting, the helpless, the blameless Who starve and die in the streets of a thousand towns.

Dream of them a little when you and your children sleep; Dream of how cold and hunger freeze a baby's smile;

Dream of little hands that curl and uncurl, curl and uncurl In the hour of exhaustion, in the agony of death.

Dream of them—they do not question, do not plead; Their only language is a cry.

CAUSE FOR PAUSE

"How do you cure your husband from staying late at the club?"

"When he came in late one night. I called out, 'Is that you, Jim?' and my husband's name is Frank."

Some Odds and Ends

A house that can be built within a week has been discovered. Now to find some way in which discussion of whether or not to build it can be completed in less than six months.—The St. Louis Post-Dispatch

The average distance to a garage when an auto stalls is about five miles.

"Oh, the injustice of it," moaned the old rounder, upon hearing that all grain hereafter is to go into luxuries like bread. — "Senator Soaper."

In Kentucky there was uncovered a still where moonshine-making was being taught. Graduation likely will be held in jail.—The Cincinnati Post.

Lots of people have discovered that when you learn too heavily on luck it gives way.

Charged with wrecking a tavern, an Illinois man says he drank six quarts of alcoholic stuff to relieve his rheumatism. It sure loosened up the joint.—H. V. Wade in The Detroit News.

Labor's productivity rose by one-fourth—25%—during the war, which means that, in general, four workers can now produce what it took five workers to turn out before the war. This increased productivity means also that the employer makes a higher margin of profit on each worker and should therefore be able to afford to pay him a higher wage.

The filibuster boys from Dixie have forced the withdrawal of the F. E. P. C. bill. As is so often the case in the Senate, victory went to the side with brass lungs.—Howard Brubaker in The New Yorker.

THE T. P. & W. SHAME

The shame of the murder of two strikers of the T. P. and W. railroad in Peoria recently is another blot on the record of that railroad, adding to the earlier shame of its defiance of the President of the United States.

"Kids," charges the St. Louis Post Dispatch, armed with machine guns, perpetrated the murder outrage. How the machine guns came into their possession is now some thing for the FBI to settle.

George P. McNear, Jr., president of the road, already had much to answer for, and now this crime is added to the list of disgraces he has piled up in his name. — The Progressive Miners.

THAT MAN KAISER AGAIN!

Henry Kaiser continues to make news of the better sort.

First he showed shipbuilders how to build ships—fast.

Then he bought a steel plant, signed up with the steel workers while other steel manufacturers were arguing over wages.

Then he and Frazier decided to build automobiles signed up with auto workers union, started to work, then announced... at a five dollar bill would be set aside for every car they sold—the total of such extra five dollar bills to go into a bonus fund for the workers.

If Kaiser can keep up that pace he'll be a one-man General Motors corporation all by himself within ten years, but a kindly one.—The Progressive Miner.

FOOD FOR FREEDOM

Wars end is hunger. We have seen this twice

In one short lifetime. When the battle cries

Have died to whispers, one can hear the sighs

Of maimed, of anguished, caught as in a vise

Of foodless torture, while a daily slice

Is hacked away from feeble limbs and thighs

That ill afford it. How can peace arise

When bodies famish on scant bowl of rice?

From simple hunger, likewise, wars emerge

In endless cycle, for the 'haves,' 'have-nots,'

Maena.

PROTECTION FOR HOME BUYERS

A substantial measure of protection against the dangers of inflation can be obtained by prospective home buyers by using the FHA's unbiased appraisal system at a cost of \$10, says an announcement by Commissioner Raymond M. Foley of the Federal Housing Administration.

"Our advice," Foley said, "is that prospective buyers consult their lending institutions to obtain FAH appraisals for them."

Under amended FAH rules any person proposing to buy or build a home is enabled to ascertain on payment of a fee of \$10 the FHA valuation on the property before making a commitment to purchase. Foley explained.

"The danger of inflated real estate prices, especially for homes, is now very real," Foley added. "Building was curtailed during the war, labor and material are now scarce, and men returning from war are looking for places to live. Naturally, the result is tremendous demand for dwellings which new construction cannot yet satisfy. Under such circumstances, prices may be far out of line with long term values."

Under present conditions, by far most important measure of protection and guidance offered the inexperienced home buyer by the FHA is its attempt to place fair valuations upon residential properties. Often these valuations will not be in agreement with prices affected temporarily by housing shortages. Nor with the equal prices asked by sellers looking for excessive profits. Thus an FHA valuation may guide the buyer against paying prices too high or above the level at which he may obtain maximum financing under the FHA plan.—The Brewery Worker.

COULD WE DO WITHOUT PRICE CONTROL?

The best way to evaluate price control is to ask where we would be without it? Fortunately, that question is answered by past performances in this country and the fact that every country now that hasn't price control has drastic inflation.

Unless one is to assume that gentler wolves have been bred since 1918, there is every reason to believe that a worse catastrophe is in store for us, for the lambs are fatter, and not much more intelligent than then. See what happened just the other day, when the price controls were knocked off citrus fruits and the price of oranges soared 100 per cent.

The conservative N. Y. Times gives us a picture of Venezuela, a typical country in the grip of inflation: "In wartime parlance, this would be called a 'fat-cat' land, where anything from cameras to Swiss watches is buyable if you have enough money." But "any middleman here who makes less than 25% net profit... after... taxes is regarded by his colleagues as stupid."

Venezuela has three million head of cattle and four million population, but a beefsteak in Caracas costs \$4.20. Chicken costs \$1.80 a pound (ten times what the farmer sells it for.) An apple costs 45c, bread 30c a loaf, cigarettes 66c a pack. A suit of poor material sells for \$90. The majority of people eat beans, rice and cornmeal if they eat at all. "In this hill-rimmed colorful capital, one sees persons living in a dwelling that would make a stable appear luxurious. A handful live in sumptuous palaces."

Due to selfishness, inertia, and the irksomeness that all controls entail, we have seen leaks in our own price wall. There has been a rise in cost of essential goods amounting to 33% since Jan. 1941, which means that your dollar is now worth 68c in terms of what it would buy before the war. You can see baby carriages offered as bargains at \$145, men's shorts at \$2 (formerly 50c) and tails cut to the place where shirts resemble halters. The price of a loving kiss (to judge by the watch ads) has soared to the place where the common man must be satisfied with a handshake.

Life magazine, after a survey of exorbitant building costs, suggest weakly that all the consumer can do is yell. He can do a lot more, if he changes from his traditional role of Milquetoast, with the lily white hands, to Hardeg, with a militant consumer program. That includes support of OPA as a necessary defense, with an aggressive

PUT HIS FINGER ON WRONG SPOT

Secretary of Commerce Henry A. Wallace created a stir recently when he announced in Des Moines that "one-third of the school children in Washington are more undernourished than most of the heifers and pigs on the farm."

Washington officials promptly challenged the indictment. If the Secretary had said that one-third or one-fourth of the people of Washington lived in homes which were in worse condition than the average pig-stay in Iowa, he would have been nearer the truth.

Slums are slums wherever you find them, but Washington, the capital of the richest county in the world, has some of the worst. Very rich citizens, who collect rents, are primarily responsible.

program for consumer Cooperative ownership.

Every new co-op store, brightly painted in shades of forest green and profiteer's pallor, is an irrefutable example of what fair dealing can be, the sort of control that should be earnest to see that idealism and efficiency continue to allow your co-op to serve as a Golden Rule in the community.—The Cooperator, New York.

FISHIN'

O, give me grace to catch a fish,
So large that even I,
In talking about it afterwards,
May never need to lie.

A question I would ask you,
And a truthful answer wish,
Are all fishermen liars,
Or do only liars fish?

Since a question has been asked,
And the truth is what you wish—
All men are liars,
And some of them fish.
—Author Unknown.

BONDSMEN

Wearing no livery of any lord,
Bearing no brand burnt in the hide,
Bound not to burden of land nor sword—
Free men are we, fair Earth's fond pride.

Liars or fools are all of us
Who say these things or believe them so:
We are as bound and powerless
As men a hundred years ago.

Then Slaves, awake! Now strike and cry
For freedom. The cause is true, is right.
The old world sickens. It will die.
Workers of the World Arise,
Unite!
C. J. Stevens.

THE IDLE RICH

The facts show that the Steel Trust if it did not operate a day this year of 1946, would regain \$149 million in tax rebates, an amount 29% above the level of the industry's prewar earnings. Workers go hungry when they don't work.

APPALLING!

An appalling report has just been issued by the I. C. C.

It shows that last year 898 railroad workers were killed and 47,261 were injured in the performance of their duties.

There is, however, a ray of hope in the report. The casualties decreased, compared with 1944.

RUSS PLAN BOOST IN FOOD OUTPUT

MOSCOW.—Plans for an increase in food production during the current year were published today by the newspaper Izvestia.

The Soviet food industry plans call for a 41 per cent increase in sugar output over that of 1945, a 30 per cent increase in preserves and a 20 per cent increase in vegetable oils.

Sign on a car with Kansas license plates: "Please drive carefully. We have lived through drought, dust storms, prohibition and the New Deal, and we want to see what happens next."

HEARD AT THE TRACK

"At least," said the crestfallen jockey, "I didn't finish last. I noticed two horses behind me."

"Why man," replied the irate owner, "those horses were running in the next race."